

Zakończenie roku szkolnego w Ukraińsko-Polskim Sojuszu

Випускний в Українсько-польському союзі

Lato nieuchronnie zbliża się do półmetka. Egzaminy, imprezy z okazji zakończenia szkół i zdanych sesji już za nami, przed nami zaś wyczekiwane wakacje.

W tym roku ponad stu absolwentów – od uczniów przez dorosłych aż do emerytów – obchodziło zakończenie roku szkolnego w Ukraińsko-Polskim Sojuszu imienia Tomasza Padury. Już tradycyjnie święto miało miejsce 22 czerwca na małej scenie Rówieńskiego Obwodowego Teatru Muzyczno-Dramatycznego. Imprezę rozpoczął kwartet ze wsi Horodok, który wykonał hymn organizacji – utwór Tomasza Padury «Hej Sołoko».

Sentymentalne wspomnienia o wydarzeniach ubiegłego roku oraz wręczenie dyplomów było przeplatane skeczami absolwentów o gramatyce języka polskiego, procesie przygotowania do egzaminu na Kartę Polaka i in. Na scenie mieli okazję zabłysnąć również nauczyciele. Po stylizacji na uczniów-urwisów wykładowcy z organizacji odegrali kolejną wersję lekcji w klasie nie do opranowania, czym bardzo rozśmieszyli swoich prawdziwych uczniów. Wisienką na torcie z okazji zakończenia roku szkolnego zostało wspólne wykonanie poloneza. 14 par zmieniło wydarzenie w prawdziwy bal. Co ciekawe, większość uczniów nigdy przedtem nie uczyła się tańczyć, dlatego występ przed dużą widownią

wydawał się czymś niemożliwym. Jednak kilka zajęć z doświadczoną choreografką Oleną Dodczuk przyniosło efekt, który przeszedł najśmielsze oczekiwania.

Tegoroczna impreza stała się także okazją do demonstracji wyników projektu «Bez wiz, bez granic». Krótki film, w którym mieszkańcy Równego deklamują dziecięcy wiersz Wandy Chotomskiej «Kurczę blade», który dla niewładającego językiem polskim Ukraińca wcale nie brzmi jako dziecięcy, został stworzony, aby pokazać jak ważne jest rozumienie siebie nawzajem, a także walczyć ze stereotypami językowymi (więcej o projekcie «Kurczę blade» na str. 11).

Pod koniec imprezy absolwenci i nauczyciele uroczystie podzieliли ciasto świąteczne, tak jak dzielili się ze sobą własnym czasem na zajęciach i korepetycjach. Rodzina Sojuszu się rozszerza, a wraz z nią rośnie wspólnota ludzi, którzy rozumieją, że nie ma ograniczeń wiekowych, aby zostać uczniem, doskonalić się i świętować zakończenie roku szkolnego.

Mariana JAKOBCZUK,
Ukraińsko-Polski Sojusz
imienia Tomasza Padury
Foto: Serhij LISIWKA

Lіто невпинно прямує до свого екватора. Екзамены, випускні вечори та останні дзвоники вже позаду, а попереду довгоочікувані літні канікули.

Цьогоріч понад сто випускників від школяра до пенсіонера святкували випускний в Українсько-польському союзі імені Томаша Падури (УПС). Вже традиційно свято відбулося 22 червня на малій сцені Рівненського обласного музично-драматичного театру. Подію відкрив kwartet із села Городок, який виконав гімн організації – пісню Томаша Падури «Гей, соколи».

Сентиментальні спогади про події року, що минув, та отримання дипломів чергувалися з комічними сценками у виконанні випускників про граматику польської мови, процес підготовки до розмови на Kartę Polaka та ін. Не оминули можливість виступити й учителі. Перевдягнувшись в учнів-бешкетників, викладачі, що навчають в організації, зіграли в черговій версії сценки про урок у неадекватному класі, чим дуже потішили своїх учнів. Вишенькою на випускному торті стало спільне виконання полонезу – старовинного польського танця. 14 пар перетворили цю подію на бальну урочистість. Цікаво, що більшість учасників ніколи до цього не займалися танцями, тому виступ перед численною аудито-

рією здавався чимось надреальним. Однак кілька занять під керівництвом досвідченого хореографа Олени Додчук допомогли вийти за рамки очікуваного.

Також цьогорічний випускний став нагодою продемонструвати результати проекту «Без виз, без кордонів». Коротке відео, в якому відомі рівняни декламують дитячий вірш Ванди Хотомської «Бліде курча», який для непольськомовного українця звучить зовсім не по-дитячому, відзняли, щоб показати, наскільки важливо розуміти одне одного і руйнувати мовні стереотипи (детальніше про проект «Бліде курча» на ст. 11).

Наприкінці свята випускники та вчителі урочисто розділили між собою святковий торт, як ділили впродовж цього року кожне заняття чи репетицію. Родина УПС-а розширюється, а разом із нею зростає спільнота людей, які розуміють, що немає вікових обмежень, щоб бути учнем, самовдосконалюватися і святкувати випускний.

Мар'яна ЯКОБЧУК,
Українсько-польський союз
імені Томаша Падури
Фото: Сергій ЛІСІВКА

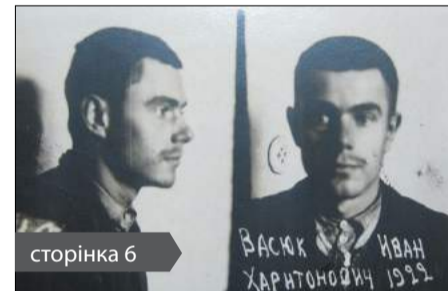
Караїмські прізвища.
Переклад із караїмської

Nazwiska karaïmskie.
Tłumaczenie z karaïmskiego

Об'єднав довкола себе
і українців, і поляків

Zgromadził wokół siebie
Ukraińców i Polaków

Літо з Польщею

Lato z Polską

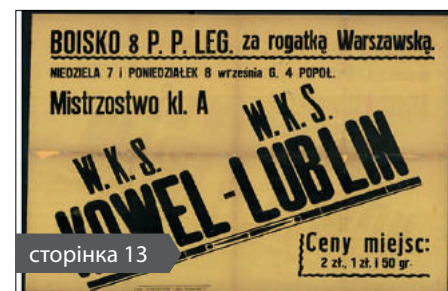
На поляків чекають
два місяці свободи!

Przed Polakami
dwa miesiące wolnego!

1924 рік: ВСК Ковель
серед лідерів класу А

Rok 1924: WKS Kowel
jednym z liderów klasy A

Назви́ска караїмские

Караїмський писар, видавець і діяч суспільний Александер Мардкович, в тексті, який показав у часописі «Карай Авазы» в 1934 р. пояснює походження назв караїмських. Можемо ознайомитися з текстом цього опрацювання завдяки перекладу Володимира Шабаровського.

В книжках про Караїмів, як і в старих документах суспільності їврейської небагато можна знайти назв Караїмів, що мешкають на території Криму чи інших місцевостях Росії, Польщі та Паневежису, не беручи до уваги жителів Святої Землі, Єгипту та інших країн Сходу і Півдня. Плодами своєї праці ділюся з читачами «Карай Авази», наперед знімаючи, що твор мій авокононий і читач знайде тут не всі караїмські прізвища. Дивлюся на цю працю лише як на початок важливої роботи. Місце проживання носіїв не зазначаю, тому що вони порозкидані: власники одного прізвища живуть і в Луцьку, і в Тракаї, і ще не в одному місті Росії.

Досліджуючи зібрані тут прізвища, бачимо, що більшість із них відображає реальне життя, це такі, як Арслан, Аваз, Киргий, Комен, Тонгур, Узун (відповідно *лев, голос, сокіл, ?, мерзляк, довгий* – примітка Володимира Шабаровського) та ін. З гебраїської мови походять лише такі прізвища, як Габай, Гіббор, Коген, Леві, Рофе. Ще можна сказати, що на караїмських прізвищах залишило глибокий слід панування росіян: Апостолов, Троїцький, Твердохлебов; з часом Бабай перекурили на Бабаєв, з Агі став Агін. І це все.

На прізвищах караїмів, жителів Заходу, навіпаки міцно лежить тавро польськості. Про це свідчать такі прізвища, як Міцкевич, Данилович, Новицький, Зайончковський і багато інших. Нарівні з ними потрібно ставити прізвища, в яких до слова з караїмським початком додано польські суфікси (-вич і -ський), як-от: Максак = Макасович, Султан = Султанський, Зарах = Зарахович. Збоку від них перебувають такі чужі караїмам і близькі євреям прізвища, як Іцкович, Мордкович, Шулімович та ін. Незрозуміло, звідки вони взялися і як збереглися в караїмів, здебільшого в громадах Луцька і Галича.

Необхідно сказати, що наші предки, прибуваючи з Криму до Литви, не знали євреїв і попервах трималися від них осторонь. Вони більше тягнулися до християн. Коли в результаті підписаної 1569 р. в Любліні унії Луцьк відійшов до Корони і жителям міста потрібно було присягнути Речі Посполитій, то від єврейської громади підписи поставили її владомоці Ельо, Мошко, Мордухай та ін., а від караїмів – їхня керівка: Батко, Гошва, Мисин, Шанко і Волчко. Одразу помітно, де євреї, а де ні.

Але з плином того часу, коли ми жили по сусідству з євреями і знайомилися з творами їхніх учених, на нас став дуги вітер з іншого боку, з боку єврейства. Наші духовні пастирі споріднювалися з єврейськими на фундаменті науки і віри та почали наворотити караїмський народ на сторону «наших старших братів». Велика чисельність євреїв і їхні успіхи також цьому сприяли. «Ви бачите, як

ім допомагає Господь? Ідімо разом із ними й уподібнуймося до них», – так навчали наші пастирі.

«Чому б не взяти нам прикладу з добрих людей, з наших холодних друзів-євреїв? Бо хоч який безконечний цей світ і його сили, Та всі звичай гарні і приємні. Так писав рибі Йосиф із Деражні, так писали і вчили багато наших пастирів. І караїм став брати приклад із єврея й уподібнюватися до нього – якщо не душею, то принаймні зовні. Сім'ї Гошвів і Батків стали називатися Іцковичами та Мордковичами. Це сталося у XVIII – на початку XIX ст. Як свідчать старі документи, це були не прізвища караїмів, а спотворені імена їхніх батьків. Через брак місця згадаю тут лише один із таких старих документів.

27 квітня (четвертого місяця) 1826 р. zostało odnotowane przekazanie в джерелу przez Polaka Floriana Czarnieckiego trzem ївкким Караїмом паствіска в Омеланіку (к. Łuczka). Документ ten zaczyna się од наступуючих слів: «Niżej wyrażony najmnie і wypuszczam Караїмом Łuckim Starozakonnym по *nazwiskach* (kursywa moja – uwaga Aleksandra Mardkovicza) Judkowi Moszkowiczowi, Іцкови Firkowiczowi і Samuelowi Aronowiczowi на gruntach moich Omelańskich Pastwisko»... (dalsza treść nas nie interesuje – uwaga Aleksandra Mardkovicza)». На końcu знайдують підписи обох сторін. Караїми підписалися на гебраїську:

nahum Jehuda ben Mosze, nahum Jicchak ben Szemoel, nahum Szemoel ben Aaron.

Приклад ten pokazuje, як niszczone były imiona і nazwiska miejscowych Караїмів рęką pisarzy-innowierców. Z Jehudy zrobiono Judka, z Jicchaka – Icka, zaś przekręcone на modłę żydowską imiona ojców stały się nazwiskami. To samo zrobione było в «rewijkich skazkach» (spisach chłopów pańszczyźnianych – tłum.) і spisach gminnych.

І хто був bardziej tego winien? Караїмові, że nie przypisywali temu wagi oraz nie nalegali, aby ich imiona były по польску і по російску писане poprawnie? Czy pisarze, którzy nie potrafili odróżnić Karaima od Żyda? Trudno jednoznacznie stwierdzić. А czy to nie wszystko jedno? Zafałszowanie to pozostało і utrwaliło się zadając szkodę Караїмом.

Pod koniec chciałbym zaznaczyć, że wiele rodów, których nazwiska niżej podaję, wygasło і pozostała po nich jedynie wzmianka в оwych starych dokumentach.

Aleksander MARDKOWICZ
Przetłumaczono z wydania: Mardkovicz A. Uruw adfary Karajarnyn [w:] Karaj Awazy nr 7, Łuck 1934.
Z караїмського przetłumaczył Wołodymyr Szabarowski

Караїмські прізвища

Караїмський письменник, видавець та громадський діяч Олександр Мардкович у тексті, опублікованому в часописі «Карай Авазы» у 1934 р., пояснює походження караїмських прізвищ. Зі змістом цієї роботи ми можемо ознайомитися завдяки перекладу Володимира Шабаровського.

У книжках про караїмів як і у старих документах луцької громади знайдеш небагато прізвищ караїмів, що жили в Криму чи інших місцевостях Росії, Польщі та Паневежису, не беручи до уваги жителів Святої Землі, Єгипту та інших країн Сходу і Півдня. Плодами своєї праці ділюся з читачами «Карай Авази», наперед знімаючи, що твор мій авокононий і читач знайде тут не всі караїмські прізвища. Дивлюся на цю працю лише як на початок важливої роботи. Місце проживання носіїв не зазначаю, тому що вони порозкидані: власники одного прізвища живуть і в Луцьку, і в Тракаї, і ще не в одному місті Росії.

Досліджуючи зібрані тут прізвища, бачимо, що більшість із них відображає реальне життя, це такі, як Арслан, Аваз, Киргий, Комен, Тонгур, Узун (відповідно *лев, голос, сокіл, ?, мерзляк, довгий* – примітка Володимира Шабаровського) та ін. З гебраїської мови походять лише такі прізвища, як Габай, Гіббор, Коген, Леві, Рофе. Ще можна сказати, що на караїмських прізвищах залишило глибокий слід панування росіян: Апостолов, Троїцький, Твердохлебов; з часом Бабай перекурили на Бабаєв, з Агі став Агін. І це все.

На прізвищах караїмів, жителів Заходу, навіпаки міцно лежить тавро польськості. Про це свідчать такі прізвища, як Міцкевич, Данилович, Новицький, Зайончковський і багато інших. Нарівні з ними потрібно ставити прізвища, в яких до слова з караїмським початком додано польські суфікси (-вич і -ський), як-от: Максак = Макасович, Султан = Султанський, Зарах = Зарахович. Збоку від них перебувають такі чужі караїмам і близькі євреям прізвища, як Іцкович, Мордкович, Шулімович та ін. Незрозуміло, звідки вони взялися і як збереглися в караїмів, здебільшого в громадах Луцька і Галича.

Необхідно сказати, що наші предки, прибуваючи з Криму до Литви, не знали євреїв і попервах трималися від них осторонь. Вони більше тягнулися до християн. Коли в результаті підписаної 1569 р. в Любліні унії Луцьк відійшов до Корони і жителям міста потрібно було присягнути Речі Посполитій, то від єврейської громади підписи поставили її владомоці Ельо, Мошко, Мордухай та ін., а від караїмів – їхня керівка: Батко, Гошва, Мисин, Шанко і Волчко. Одразу помітно, де євреї, а де ні.

Але з плином того часу, коли ми жили по сусідству з євреями і знайомилися з творами їхніх учених, на нас став дуги вітер з іншого боку, з боку єврейства. Наші духовні пастирі споріднювалися з єврейськими на фундаменті науки і віри та почали наворотити караїмський народ на сторону «наших старших братів». Велика чисельність євреїв і їхні успіхи також цьому сприяли. «Ви бачите, як

ім допомагає Господь? Ідімо разом із ними й уподібнуймося до них», – так навчали наші пастирі.

«Чому б не взяти нам прикладу з добрих людей, з наших холодних друзів-євреїв? Бо хоч який безконечний цей світ і його сили, Та всі звичай гарні і приємні.

Так писав рибі Йосиф із Деражні, так писали і вчили багато наших пастирів. І караїм став брати приклад із єврея й уподібнюватися до нього – якщо не душею, то принаймні зовні. Сім'ї Гошвів і Батків стали називатися Іцковичами та Мордковичами. Це сталося у XVIII – на початку XIX ст. Як свідчать старі документи, це були не прізвища караїмів, а спотворені імена їхніх батьків. Через брак місця згадаю тут лише один із таких старих документів.

27 квітня (четвертого місяця) 1826 р. записано в документі про передачу в оренду від одного поляка на ім'я Флоріан Чарнецький трьом луцьким караїмам пасовиська на Омелянику (коло Луцька). Цей документ починається такими словами: «Нижчезначений винаймає і відпускає луцьким старозаконним караїмам на *прізвища* (kursiv мій – примітка Олександра Мардковича) Юдко Мошкович, Іцко Фіркокович і Самуїл Аронович на грунтах моїх омелянських пасовисько»... (подальший зміст нас не цікавить – примітка Олександра Мардковича)». У кінці тексту стоять підписи обох сторін. Караїми підписалися гебраїською мовою так:

naum Eghuda ben Moshe, naum Jicchak ben Szemoel, naum Szemoel ben Aaron.

Цей приклад демонструє, як нищилися імена і прізвища тутешніх караїмів під рукою писарів-іновірівців. Із Егуди став Юдко, з Іцхак – Іцко, з перекучених на єврейський лад імен батьків стали прізвища. Так само зроблено в ревізьких казках і записках стану громади.

І чия тут була більша вина? Караїмів, що не звертали на це уваги і не сприяли тому, щоб їхні імена були правильно записані польською та російською? Чи писарів, що не вміли відрізнити караїма від єврея? Важко про це щось впевнено сказати. Утім, хіба не все одно? Фікція залишилася й утвердилася, шкодячи караїмам.

Насамкінець зазначу, що багато сімей, чії імена подаю внизу, давно вигасли і залишилися тільки згадка про них у старих документах.

Oleksander MARDKOWICZ
Перекладено за виданням: Mardkovicz A. Uruw adfary Karajarnyn // Karaj Awazy. – Łuck, 1934. – № 7.
Із караїмського переклав Володими́р Шабаровський

А	Баккал	Грегулевич (Григулевич)	Жарновський	Карга	Кушуль	Мінаш	Робачевський	Тіро	Хорсун
Абкович	Балджі	Гречний	З	Катик	Л	Місін	Рофе	Тонар	Ц
Абрагамович	Батко	Данилович	Зайончковський	Катлама	Лабанос	Міцкевич	Рудий	Тонгур	Цатковез
Аваз	Бибеш	Джигіт	Зарахович	Качор	Лаврецький	Мічрі	Рудковський	Топал	Цицурович
Авах	Безикович (Бізікович)	Джумук	Зенгін	Кеделі	Лавринович	Мошкович	С	Тотеш	Ч
Аваш	Бейм	Дубинський	Зенкевич	Кемаль-Ефенді	Леві	Н	Саатчі	Троїцький	Чадуков
Ага	Бендебері	(калмицьке прізвище)	Зурна	Кефелі	Леві-Бабович	Нейман (Новахович, Новицький)	Савускан	Трашкан	Чалборю
Агін	Болек	Дубинський	І	Киргий	Леонович	О	Садкович	Турчин	Чапроцький
Азар'євич	Борохович	Дубинський	Ілік	Киргилевич	Локшинський	Оксуз	Сакисчі	Туршу	Чауш
Айваз	Борчук	(молдавське прізвище)	Іртлач	Кирилович	Лопатто	Ормелі	Самуелович	У	Челебі
Акав	Борю	Іцкович	Ісакович	Кіскачу	Луцький	Очан	Сапак	Уванай	Черкез
Аксунк	Бота	Ічаджик	Іцкович	Кіткурічкін	М	Магас	Сараф	Узун	Чирикович
Алтиока	Бубон	Кабібур	Ічаджик	Кобецький	Магас	Пампулов (Панпулов)	Сарач	Урчук	Чичера
Апостолов	Бурназ	Коген	К	Ковшанли	Майкапар	Максак	Сарубан	Ф	Чомак (Чумак)
Аппак	Бурче	Коджак	Кабібур	Коген	Майтоп	Максак	Селюк	Фарунда	Чорев
Арабаджі	В	Козирович	Е	Коджак	Максак	Максак	Сінані	Фенерлі	Чубар
Аранович	Войтович	Койлу	Егіз	Козирович	(Макасович)	Максак	Пастак	Ферік	Чююн
(Аронович)	Волчко	Койчу	Екмекчі	Каліський	Максимаджі	Максимаджі	Паша	Фірко	Ш
Арслан	Г	Кокенай	Ель	Каліф	Малецький	Малецький	Пенердзі	Фіркокович	Шайтан
Асаба	Габай	Кокізов	Ельяшевич	Кальфа	Малиновський	Манана	Пігіт	Фірсін	Шакай
Афда	Гамраал	Комен	Емельдеш	Камбур	Манана	Манана	Пілецький	Фіруз	Шамаш
Б	Гамраал	Конунмаджі	Емізік	Каплановський	Мангубі	Мангубі	Поземський	Фукі	Шанко
Бабаджан	Гелелович	Конушмаджі	Ерак	(Каплуновський)	Мардкович	Мардкович	Пойраз	Х	Шапшал
Бабай (Бабаєв)	Германович	Крим	Ерінчек	Капон	(Мордкович)	Масуда	Прік	Хаджи	Шишман
Бабакай	Гіббор	Круглевич	Ешвович	Каракаш	Масуда	Масуда	Пурвінський	Харченко (Хорченко)	Шоле
Бабович (Бобович)	Гогель (Гоголь)	Кумиш	Є	Кара	Машкевич	Машкевич	Р	Хаскойлу	Шпаковський
Байроктар	Гошва	Кушуль	Єфет (Єфетов)	Карабаджак	Михайлович	Михайлович	Раєцький (Роєцький)	Хаскойлу	Шулімович
			Ж	Каракоз	Мікей	Мікей	Тинфович	Ходжаш	

Konstanty Ostrogski będzie patronem LITPOLUKRBRIG

Костянтин Острозький стане патроном ЛитПолУкрбриг

Dowodził połączonymi siłami polsko-litewskimi pod Orszą, gdzie rozbił znacznie liczniejszą armię moskiewską, tym samym przełamał jej ówczesną militarną potęgę. Jako pierwszy pełnił urząd wielkiego hetmana litewskiego. Konstanty Iwanowicz Ostrogski będzie patronem LITPOLUKRBRIG. Brygada otrzyma również sztandar.

Na przełomie XV i XVI wieku stosunki litewsko-moskiewskie były dość napięte. Wiosną 1514 r. Wasyl III, ówczesny władca Wielkiego Księstwa Moskiewskiego, po raz kolejny wyruszył na Smoleńsk. Chciał w ten sposób zrealizować plan podbicia ziem ruskich, zapoczątkowany kilkanaście lat wcześniej przez swojego ojca, Iwana III Srogiego. Leżąca w granicach Wielkiego Księstwa Litewskiego twierdza, była bastionem strategicznym i przed armią moskiewską broniła się wcześniej już kilkakrotnie. Tym razem nie wytrzymała oporu i musiała skapitulować. Książę podążył w głąb Litwy, by zatrzymać idące na odsiecz wojska polsko-litewskie pod dowództwem księcia Konstantego Iwanowicza Ostrogskiego. Armie starły się w początkach września pod Orszą.

Mimo wyraźnej przewagi liczebnej wojska moskiewskie zostały rozbite i nie tylko zatrzymane, lecz także zmuszone do wycofania się. Choć Smoleńsk pozostał w rękach Moskwy, Polakom i Litwinom udało się odzyskać część ziem, a Ostrogski złamał militarną hegemonię Wielkiego Księstwa Moskiewskiego i doprowadził do osłabienia antyjagiellońskiego sojuszu moskiewsko-niemieckiego. Właśnie dlatego bitwa pod Orszą uznawana jest za jedną z najważniejszych potyczek militarynych w historii Europy. Sam Konstanty Ostrogski za swój militaryny sukces otrzymał przywilej budowy w Wilnie dwóch cerkwi. Był bowiem wyznawcą prawosławia i używał języka staroruskiego.

Bitwa pod Orszą nie była pierwszym militarynym sukcesem doskonałego stratega. Znacznie wcześniej toczył boje z Tatarami. W 1497 roku polskie oddziały pod jego dowództwem rozbiły czambuł tatarski pod Oczakowem, za co otrzymał, jako pierwszy, tytuł hetmana najwyższego litewskiego. Funkcję dowódcy wojsk Ostrogski pełnił przez trzy lata. W 1500 roku jego armia doznała klęski pod Wiedroszą, a on trafił do niewoli. Po powrocie król Zygmunt Stary przywrócił go na urząd hetmański, który sprawował w latach 1507–1530. Ostrogski uznawany jest za jednego z najwybitniejszych wodzów litewskich. Był wielkim zwolennikiem zacieśniania współpracy, szczególnie militarynej, z Polską. Pełnił funkcje

m.in. wojewody trockiego i kasztelana wileńskiego.

Niemal rok temu, na posiedzeniu Zgromadzenia Parlamentarnego Polski, Litwy i Ukrainy w Kijowie, przewodniczący Rady Najwyższej Ukrainy Andrij Parubij zaproponował, by to właśnie Konstanty Ostrogski został patronem Wielonarodowej Brygady. W końcu marca tego roku, na kolejnej międzyparlamentarnej sesji, ta deklaracja została podtrzymana. – To dla nas ogromny honor, by patronem jednostki został Konstanty Ostrogski. Cieszymy się, że ta inicjatywa została przedstawiona przez stronę ukraińską i spotkała się z ogromną aprobatą naszych partnerów z Polski i Litwy – podkreśla płk Wołodimir Yudanov, zastępca dowódcy LITPOLUKRBRIG. Z kolei mjr Kostas Petrovas, szef sekcji szkolenia LITPOLUKRBRIG, dodaje: Trudno o lepszą postać łączącą historię naszych trzech narodów, a zarazem tak bardzo znaczącą, jeśli chodzi o militaryne dokonania nie tylko Litwy, lecz także Polski i Ukrainy.

Parlamentarzyści z trzech państw podjęli również dyskusję o nadaniu Wielonarodowej Brygadzie sztandaru. Do obu wniosków przychyliła się Grupa Koordynacyjna, czyli instytucja koordynująca działanie LITPOLUKRBRIG. – Podczas kolejnych spotkań Grupy zdecydowano o zmianie umowy o utworzeniu wspólnej jednostki wojskowej, by wszystko zostało odnotowane w naszych najważniejszych dokumentach normatywnych. Przygotowany został również wzór sztandaru – wyjaśnia ppłk Michał Małyśka, sekretarz Grupy Koordynacyjnej i jednocześnie zastępca szefa sztabu LITPOLUKRBRIG. Obecnie w trzech państwach toczą się uzgodnienia międzyresortowe w sprawie niezbędnych poprawek w umowie.

Sztandar zostanie wręczony Wielonarodowej Brygadzie podczas obchodów drugiej rocznicy jej powstania. Te zaplanowane zostały na 5 i 6 października. Wcześniej żołnierze LITPOLUKRBRIG planują wyjazd do rodzowego miasta swojego patrona – Ostroga na Ukrainie.

Źródło: Polska Zbrojna

Kerował ob'jednanimi polсько-литовськими силами під Оршею, де розбив значно чисельнішу московську армію, тим самим зламавши її тогочасну військову міць. Був першим великим гетьманом литовським. Костянтин Іванович Острозький стане патроном ЛитПолУкрбриг. Бригада отримає також знамено.

На зламі XV–XVI ст. литовсько-московські стосунки були досить напруженими. Навесні 1514 р. Василь III, тогочасний правитель Великого князівства Московського, вчоргове вирушив на Смоленськ. Таким чином він хотів реалізувати план завоювання руських земель, який кільканадцятьма роками раніше почав втілювати його батько, Іван III Васильович. Фортеця, розташована в межах Великого князівства Литовського, була стратегічним bastiоном і вже раніше кілька разів оборонялася від московського війська. Цього разу вона не витримала навали й мусила капітулювати. Князь вирушив углиб Литви, щоб затримати польсько-литовські війська під командуванням князя Костянтина Івановича Острозького, які йшли йому на відсіч. Армії вступили у бій на початку вересня під Оршею.

Попри значну чисельну перевагу, московські війська були розбиті. Їх не лише затримали, а й змусили відступити. Хоча Смоленськ лишився в руках Москви, полякам і литовцям вдалося повернути частину земель, а Острозький зламав військову велич Великого князівства Московського та зумів послабити антиягеллонське московсько-німецьке об'єднання. Саме тому битву під Оршею вважають однією з найважливіших в історії Європи. Сам Костянтин Острозький за свій військовий успіх отримав привілей на будівництво у Вільно двох церков. Він був православним та говорив староруською мовою.

Битва під Оршею була не першим військовим здобутком чудового стратега. Значно раніше він боровся з татарами. У 1497 р. польські підрозділи під його командуванням розбили татарський чамбул під Очаковом, за що йому, першому в історії, надали титул великого гетьмана литовського. Острозький був командувачем упродовж трьох років. У 1500 р. його військо зазнало поразки над Вердрошею, а він потрапив у полон. Коли повернувся з неволі, король Сигізмунд I Старий знову назначив його гетьманом. Він лишився на посаді впродовж 1507–1530 рр. Острозького вважають одним із найвидатніших литовських командувачів. Він був великим прихильником на-

лагодження співпраці з Польщею, особливо військової. Виконував функції, зокрема, тракайського воєводи та віленського каштеляна.

Майже рік тому на засіданні Парламентського об'єднання Польщі, Литви та України у Києві голова Верховної Ради України Андрій Парубій запропонував, щоб саме Костянтин Острозький став патроном багатонаціональної бригади. Наприкінці березня цього року, на черговому міжпарламентському засіданні, цю пропозицію було ухвалено. «Для нас це величезна честь, що патроном підрозділу став Костянтин Острозький. Ми раді, що ініціатива, запропонована українською стороною, отримала схвалення наших партнерів із Польщі та Литви», – підкреслює полковник Володимир Юданов, заступник командувача ЛитПолУкрбриг. У свою чергу, голова секції навчань ЛитПолУкрбриг, майор Костас Петровас додає: «Складно знайти кращу постать, що поєднає історію наших трьох народів, водночас настільки важливу, якщо йдеться про військові досягнення не тільки Литви, але й Польщі та України».

Парламентарі із трьох держав також обговорили надання багатонаціональній бригаді знамена. Обидва рішення підтримала координаційна група, тобто орган, що координує роботу ЛитПолУкрбриг. «Під час наступних зустрічей групи ухвалили рішення щодо зміни угоди про створення спільного військового підрозділу, щоб усе було відзначено в наших головних нормативних документах. Ми підготували також ескіз знамена», – пояснює підполковник Міхал Малиска, секретар координаційної групи та заступник керівника штабу ЛитПолУкрбриг. Сьогодні у трьох державах тривають міжвідомчі погодження необхідних змін до угоди.

Знамено багатонаціональній бригаді вручать під час відзначення другої річниці її заснування. Урочистості заплановано на 5 та 6 жовтня. Перед цим солдати ЛитПолУкрбриг планують відвідати Остріг – рідинне місто свого patrona.

Джерело: Polska Zbrojna

Lipcowe msze żałobne

W lipcowych dniach pamięci ofiar tragicznych wydarzeń na Wołyniu w 1943 r., w obwodzie rówieńskim i wołyńskim odbędą się msze żałobne – podaje diecezja łucka.

W sobotę 8 lipca o 11.00 na cmentarzu we wsi Bazaltowe (Janowa Dolina) w rejonie kostopolskim obwodu rówieńskiego odbędzie się msza żałobna w intencji wszystkich ofiar tragicznych wydarzeń na Wołyniu w 1943 r.

Druga niedziela lipca w diecezji łuckiej od lat jest dniem modlitwy w intencji ofiar ludzkiej nienawiści na Wołyniu w okresie II wojny światowej, dlatego w niedzielę 9 lipca o godz. 10.00 w kościele Św. Ap. Piotra i Pawła w Łucku odbę-

dzie się nabożeństwo żałobne w intencji ofiar tych wydarzeń. We mszy świętej weźmie udział biskup diecezjalny siedlecki Kazimierz Gurda. O 15.00 w tym samym dniu w kościele będzie miała miejsce Szkoła Katedralna poświęcona tematowi «Pokój w nauce Kościoła», wezmą w niej udział ks. Jan Przybyłowski i ks. Kazimierz Szalata z Warszawy.

MW

Липневі жалобні богослужіння

У липневі дні пам'яті жертв трагічних подій на Волині 1943 р. у Рівненській та Волинській областях відбудуться жалобні богослужіння. Про це інформує Луцька дієцезія.

У суботу, 8 липня, об 11.00 на цвинтарі в селі Базальтове (колись Янова Долина) Костопільського району Рівненської області відбудеться свята меса в пам'ять про всіх загиблих під час трагічних подій на Волині 1943 р.

Друга неділя липня в Луцькій дієцезії – це день молитви за всіх жертв людської ненависті на Волині в період Другої світової війни. Тому в неділю, 9 липня, о 10.00 у костелі Святих Апостолів Петра і Павла в Луцьку відбу-

деться жалобна свята меса за всіх жертв тих трагічних подій. У богослужінні візьме участь єпископ Седлецької дієцезії Казимєж Гурда. О 15.00 того ж дня в костелі пройде кафедральна школа, присвячена темі «Мир у навчанні Церкви». У ній візьмуть участь отці Ян Пшибилівський та Казимєж Шалата з Варшави.

BM

Научыць ся для siebie samego

29 czerwca w Łucku gościem redakcji «Monitora Wołyńskiego» był Rafał Pyra – Polak, nauczyciel, rowerzysta, który 26 czerwca wyruszył w samotną wyprawę rowerową «Światło pamięci» po Ukrainie.

– Wjeżdża Pan na Ukrainę rowerem... Jaką Pan ma trasę, jaki ma cel?

– Moja trasa będzie przebiegała przez Łuck – Janową Dolinę (aktualnie Bazaltowe) – Równe – Dubno – Krzemieniec – Brody – Hutę Pieniacką – Lwów. Potem wracam do domu.

Jest to moja taka idea – droga zniszczy. Chciałem po prostu przed zbliżającą się rocznicą Rzezi Wołyńskiej, zapalić światło w tych miejscowościach w swoim imieniu, a także w imieniu mieszkańców swego regionu.

– Czy Pana rodzina ma jakieś korzenie kresowe?

– Nie, nie mam żadnych powiązań z Kresami.

– Pan jest młodym człowiekiem. Dlaczego Pana pociąga ta trudna przeszłość?

– Są dwa aspekty. Pierwszy – jestem nauczycielem, czyli człowiekiem, który musi wychowywać dzieci, młodzież w umiłowaniu do swojej Ojczyzny, tradycji, historii. Druga rzecz – sam chciałbym nauczyć się tej historii. Wiadomo, że na terenie Polski historia bardzo często jest tematem medialnym, a zwłaszcza jeżeli chodzi o Ukrainę, banderyzm, UPA, zbrodnię katyńską. I uważam, że nie ma nic lepszego, jak tylko samemu sprawdzić, zobaczyć, samemu odczuć, poznać, a nie opierać swoje doświadczenie na prasie, na Internecie.

– Czy Pan nie ufa mediom? Oprócz tego, Pan wjeżdża do kraju, który aktualnie jest w stanie wojny...

– Tak, wiem, że Ukraina jest w stanie wojny, ale to raczej na Ukrainie wschodniej toczą się walki. Powiem szczerze, że bardziej skupiałem się na odradzającym się rzekomo nacjonalizmie ukraińskim, tutaj, na Ukrainie zachodniej. Jadę tu jako zwykły człowiek, nie agituję politycznie, nie występuję w imieniu żadnego stowarzyszenia – jadę sam jako Polak, nauczyciel, patriota, żeby odczuć namacalnie Ukrainę. Założyłem taką grupę «Kibicuj z klasą» – «Młodzi patrioci». To jest mój program autorski, program profilaktyczno-edukacyjny. Przed samym wyjazdem dużo osób z grupy, różnych organizacji patriotycznych zwracało się do mnie, żebym w ogóle tutaj nie przyjeżdżał, z obawą o moje życie i zdrowie, oraz żebym nie okazywał na Ukrainie swojej polskości.

– Jak Pan myśli, skąd wynikają te obawy o zagrożenie?

– Podejrzewam, że tutaj chodzi o różne sytuacje, o których można dowiedzieć się z prasy, telewizji, Internetu. Może dlatego, że teraz wszędzie głośno mówią o kulcie Bandery... Nie wiem, trudno mi powiedzieć, czy rzeczywistość tak jest, bo jestem na Ukrainie dosłownie od kilku godzin. Póki co mogę powiedzieć, że spotkałem się z życzliwością różnych osób. Rozmawiałem z niektórymi ludźmi na swoich postojach. Wszyscy pozytywnie mnie odbierali. Negatywnie mogę powiedzieć tylko o kierowcach ukraińskich, bo chyba nie patrzą na rowerzystów jak na użytkowników dróg. A druga rzecz – myślałem, że chociaż przez pierwsze 20 km od granicy będzie dobra droga, ale, niestety, myliłem się...

– Proszę opowiedzieć trochę o podróży.

– Jestem w drodze czwarty dzień z dziesięciu zaplanowanych, na Ukrainie jestem już około czterech godzin.

Marzę o tym, żeby w roku 2018 zorganizować Rowerowy Warmińsko-Mazurski Rajd Pamięci na Ukrainę – na dużą ilość dni, dla nieograniczonej ilości osób. W tym roku chciałem po prostu zobaczyć czy rzeczywiście jest coś takiego możliwe do zorganizowania. Dlatego wyjechałem tu sam, żeby sprawdzić trasę na własnej skórze.

Jechałem rowerem od miejsca zamieszkania. Pierwszego dnia zrobiłem niecałe 220 km do Siedlec, drugi odcinek – Lublin i przez Chełm do Zamościa 240 km, później Hrubieszów – tylko podjechanie do granicy, raptem jakieś 60 km, dzisiaj – przejazd przez granicę, a potem z granicy tutaj. W sumie trochę ponad 600 km w ciągu czterech dni. Całość trasy będzie wynosiła 1600 km.

Навчитися для себе самого

29 червня в Луцьку гостем редакції «Волинського монітора» був Рафал Пира – поляк, учитель, велосипедист, який 26 червня вирушив у сольну подорож «Світло пам'яті» Україною.

– Ви їдете Україною велосипедом... Який Ваш маршрут і його мета?

– Мій маршрут проходить через Луцьк, Янову Dolину (зараз Базальтове), Рівне, Дубно, Кременець, Броди, Гуцу-Пеняцьку та Львів. Потім повернуся додому.

Це такий собі мій задум – дорога лампадок. Я лише хотів перед наближенням річниці Волинської трагедії запалити світло в цих населених пунктах від свого імені, а також від імені жителів мого регіону.

– Ваша родина має кресові корені?

– Ні, я ніяк не пов'язаний із Кресами.

– Ви молода людина, то ж чому Вас хвилює це важке минуле?

– Є два аспекти. По-перше, я вчитель, тобто людина, яка повинна виховувати дітей, молоді у любові до своєї Батьківщини, традицій, історії. По-друге, я сам хотів би навчитися цієї історії. Відомо, що на теренах Польщі історія дуже часто є медійною темою, особливо якщо йдеться про Україну, бандерівщину, УПА, Катинський злочин. І я вважаю, що немає нічого кращого, як самому перевірити, побачити, відчути, пізнати, а не ґрунтувати свій досвід на пресі, Інтернеті.

– То Ви не вірите засобам масової інформації? А крім цього, Ви в'їжджаєте до країни, яка зараз знаходиться у стані війни...

– Так, я знаю, що Україна зараз у стані війни, але бої тривають на Східній Україні. Скажу щиро: я більше налаштувався на український націоналізм, що, як говорять, відроджується саме тут, на Західній Україні. Я приїхав сюди як звичайна людина, не веду політичної агітації, не виступаю від імені жодного товариства – їду сам, як поляк, учитель, патріот, щоби відчути Україну на дотик. Я заснував таку групу «Вболівай із класом» – «Молоді патріоти». Це моя авторська, така собі профілактично-освітня програма. Перед самим виїздом багато людей із групи, а також різних патріотичних організацій звертали до мене, побоюючись про моє життя і здоров'я, казали, щоб я взагалі сюди не їхав і щоб я в Україні не показував своєї польськості.

– Як Ви думаєте, звідки беруться ці побоювання щодо небезпеки?

– Маю підозру, що тут йдеться про різні ситуації, про які можна довідатися з преси, телебачення, Інтернету. Може, тому, що зараз всюди говорять про культ Бандери... Не знаю, важко мені сказати, чи дійсно це так, адже я в Україні тільки кілька годин. Поки що я можу розповісти, що тут я зустрівся з приятельним ставленням багатьох людей. Я розмовляв із деякими людьми під час своїх зупинок. Усі ставилися до мене позитивно. Негативно я можу висловитися лише про українських водіїв, адже, здається,

вони взагалі не вважають велосипедистів повноправними учасниками дорожнього руху. Інша справа – я думав, що хоча б перші 20 км від кордону буде хороша дорога, але, на жаль, я помилявся...

– Прошу розповісти трохи про свою подорож.

– Я в дорозі четвертий день із десяти запланованих, а в Україні вжедесь близько чотирьох годин.

Мрію про те, щоб у 2018 р. організувати Велосипедний Вармінсько-Мазурський рейд пам'яті в Україну – на велику кількість днів, для необмеженої кількості учасників. Цього ж року я хотів просто побачити, чи дійсно можна щось таке організувати. Тому я й виїхав сам, аби перевірити маршрут на власній шкірі.

Їду велосипедом від свого місця проживання. За перший день подолав майже 220 км до міста Седльце, другий відрізок – Люблін і через Холм до Замостя 240 км, пізніше Грубешів – там під'їзду до кордону всього якихось 60 км, сьогодні – перетин кордону, а потім із кордону сюди. Всього трохи більше 600 км за чотири дні. Весь же маршрут становитиме 1600 км.

Офіційно свою подорож я хочу закінчити у Варшаві біля Волинського пам'ятника, покласти квіти, запалити лампади і зустрітися з людьми, які підтримували мене під час цієї поїздки. Йдеться не про фінансову підтримку, а про підтримку в загальному розумінні цього слова.

– Сьогодні (29 червня – ред.) Ви потрапили у справжню бурю під час мандрівки.

– Спочатку було дуже спекотно, а я не переносив спеки. Також не люблю сильного вітру, а довелося їхати дуже відкритою місцевістю, тож думав, коли все це скінчиться. Скінчилося швидко... Грозою, градом, блискавками, громом, зламаними деревами. Я доїхав до автобусної зупинки і там переключував, але день вже добігав кінця, тож довелося під густих дощем майже дві години їхати до Луцька, але зараз уже все добре. Таке в мене було волинське хрещення. Враження просто несамопиті.

– Чи Ви маєте намір після повернення покласти під хрестом волинську землю, квіти?

– Цього року я був з урядовою делегацією в Катині та привіз землю з тих сторін. Так само збираюся зробити й цього разу. Особливо в тих місцях, де запланував, де ще не був. Мене запитували, чи я буду не тільки в Дубні або Рівному, а й в інших містах. На жаль, я не зможу побувати всюди. Проте я впевнений, що знову приїду в Україну. Хотілося б за рік знову бути тут і, звісно, в інших місцях. Я хочу навчитися історії, навчитися для себе самого, особливо тих моментів, які з різних причин замовчуються.

– Історія кожного покоління інша. Кожне покоління має свою музику, свої фільми, свій простір, свою історію. Ви будете мати власну...

– Я теж вважаю, що історію потрібно знати. Коли ми втрачаємо пам'ять, втрачаємо ідентичність. Ідентичність не тільки національну, але й людську. Мені здається – хоча я, може, й помиляюся – історія одна, однак розуміння історії – це вже справа індивідуальна для кожного з нас.

Ясно, що історія польського та українського народів була різною, проте не можна жити тільки історією. Необхідно дивитися в майбутнє й намагатися будувати це майбутнє.

– Чи можете пообіцяти, що після повернення Ви відвітаєте нас про свою мандрівку?

– Так, я охоче напишу й поділюся знімками. Не буде в тому, що писатиму, зайвих реверансів і надіюся, що цього не сприймуть погано. Як побачу, як відчую, так і напишу.

– Дякуємо. Будемо чекати.

Розмовляв Валентин ВАКОЛУК

Розмовляв Валентин ВАКОЛУК

... Szlakiem Wołyńskich Krzyży wokół Huty Stepańskiej z Januszem Horoszkiewiczem ...

Szpital w Osowie

Fotoreportaż poświęcam pamięci mojego Wujka, śp. Stanisława Horoszkiewicza z Omelanki.

W komorze u Horoszkiewiczów był schowany karabin. Kazik Horoszkiewicz bawił się nim i wystrzelił. Wtedy koło studni byli sowieccy partyzanci. Jak Kazik strzelił to powiedzieli, żeby oddać broń lub żeby któryś z synów poszedł z nimi. Poszedł Stanisław, bo był najstarszy. Miał w zamiarze uciec do domu razem z bronią, ale coś nie wyszło. Poszedł i trafił do minerów Fiodorenki. Oni wysadzali tory. Jednej nocy przyszedł ranny w brzuch. Dziadek Ludwik w sekrecie zawiózł Go do «szpitala» w Osowej. W 1940 r. sowieci wybudowali barak na szpital, który po przyjeździe Niemców najpierw przestał działać, a jak zapanoła epidemia czerwonki w 1942 r., na nowo go otwarto.

Stanisław wracał już do zdrowia, kiedy przyjechali schutzmani ze Stydynia Wielkiego. Wywlekli Go pod las, chcieli wymusić zeznanie, wycięli pępek, uwiązali kieszki do grabka i tak Nim kręcili wkoło, aż wyrwali wnętrzności. Dziadkowi opowiadał to zaprzyjaźniony Ukraińiec, który przywiózł schutzmanów. Jak jeszcze Wujek był w szpitalu, do domu przyjechali czerwoni partyzanci, szukali Wujka, obawiali się, że wyda ich tajemnice Niemcom. Dwanaście razy Dziadek dostał wyciorem po plecach, aż koszula pękała, a nie przyznał się. Wtedy powiedzieli: «Twój syn

Stanisław został zabity na torach». Pościągali czapki, pokłonili się i odjechali. Historię tę opisałem w wielkim skrócie.

Po wyprowadzeniu Żydów na śmierć, Osowa stała przez pewien czas nienaruszona. Potem Ukraińcy rzucili się do poszukiwania złota, które miało być ukryte w węglach. Tak rozebrali wszystkie domy.

1. Osowa. Obecnie w niczym nie przypomina tej Żydowskiej.
2. Ten mieszkaniec Osowy opowiadał, jak kopał rów. Pokazuje miejsce, gdzie przekopywał się przez szkielety ze zbiorowych grobów. To były szkielety żołnierzy z I wojny światowej. Widoczne są zarysy mogił.
3. Stawiamy krzyż.
4. Tablica na krzyżu
5. Poświęcenie w 2011 r.

Tekst i zdjęcia: Janusz HOROSZKIEWICZ

P. S.: Zainteresowani mogą uzyskać więcej informacji pod adresem mailowym: janusz-huta-stepanska@wp.pl

Лікарня в Осові

Цей фоторепортаж я присвячую пам'яті мого покійного дядька – Станіслава Горошкевича з Омелянки.

У коморі в Горошкевичів була схована гвинтівка. Казимир Горошкевич бавився нею й випадково вистрілив. Тоді біля криниці знаходилися радянські партизани. Коли вони почули постріл, сказали, щоб зброю віддали їм або щоб будь-хто із синів вирушив із ними. Пішов Станіслав, бо був найстаршим. Він планував втекти додому разом зі зброєю, але не вийшло. Потрапив до мінерів Федоренка, які підірвали колії. Однієї ночі Станіслав прийшов, поранений у живіт. Дідусь Людвик потайки завіз його до так званої лікарні в Осові. У 1940 р. совети збудували барак, який служив за лікарню. Після приходу німців її закрили, але, коли в 1942 р. розпочалася епідемія дизентерії, знову відкрили.

Коли з Великого Стидина приїхали шуцмани, Станіслав уже поправлявся. Ті витягнули його до лісу, хотіли примусити говорити. Вирізали пупок, прив'язали кишки до молодого граба і крутили Станіслава навколо, доки не вирвали йому нутрощі. Дідусеві розповів про це знайомий українець, який привіз шуцманів. Коли дядько ще був у лікарні, додому приїхали червоні партизани. Шукали його, бо боялися, що він видасть їхні таємниці німцям. Дванадцять разів дідусь одержав шомполом по спині,

аж сорочка розлізлася на ньому, але не зізнався. Пізніше партизани повідомили йому: «Твій син Станіслав загинув на коліях». Зняли шапки, поклонилися й поїхали. Так дуже коротко можна розповісти цю історію.

Після того, як євреїв повели на смерть, Осова стояла ще деякий час недоторкана. Потім українці кинулися шукати золото, яке євреї нібито заховали по кутках, і розібрали всі будинки.

1. Осова. Тепер нічим не нагадує тієї єврейської.
2. Цей мешканець Осови розповідав, як копав рів. Показує місце, де натрапив на людські останки з масових могил. Це були поховання солдатів часів Першої світової війни. На фото помітно обриси могил.
3. Ставимо хрест.
4. Напис на хресті.
5. Освячення хреста у 2011 р.

Текст і фото: Януш ГОРОШКЕВИЧ

P. S.: Усі зацікавлені можуть отримати більше інформації за мейлом: janusz-huta-stepanska@wp.pl.

1

2

3

4

5

Ocaleni od zapomnienia: Iwan Wasiuk

Повернуті із забуття: Іван Васюк

Контynuując cykl artykułów o osobach represjonowanych przez władze sowieckie w latach 1939–1941, proponujemy Czytelnikom biograficzny szkic o Ukraińcu Iwanie Wasiuku.

Продовжуючи цикл статей про осіб, репресованих радянською владою 1939–1941 рр., пропонуємо увазі Читачів біографічний нарис про українця Івана Васюка.

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że historia Iwana Wasiuka nie pasuje do tematyki rubryki «Ocaleni od zapomnienia». Publikowaliśmy w niej wcześniej życiorysy Polaków, którzy trafili do niewoli sowieckiej po klęsce Wojska Polskiego we wrześniu 1939 r. albo tych, którzy dołączyli do antysowieckiego ruchu oporu dążącego do odzyskania przez Polskę niepodległości. Ani do pierwszych, ani do drugich Iwan Wasiuk nie należał. Zgromadził jednak wokół siebie zarówno Ukraińców, jak i Polaków.

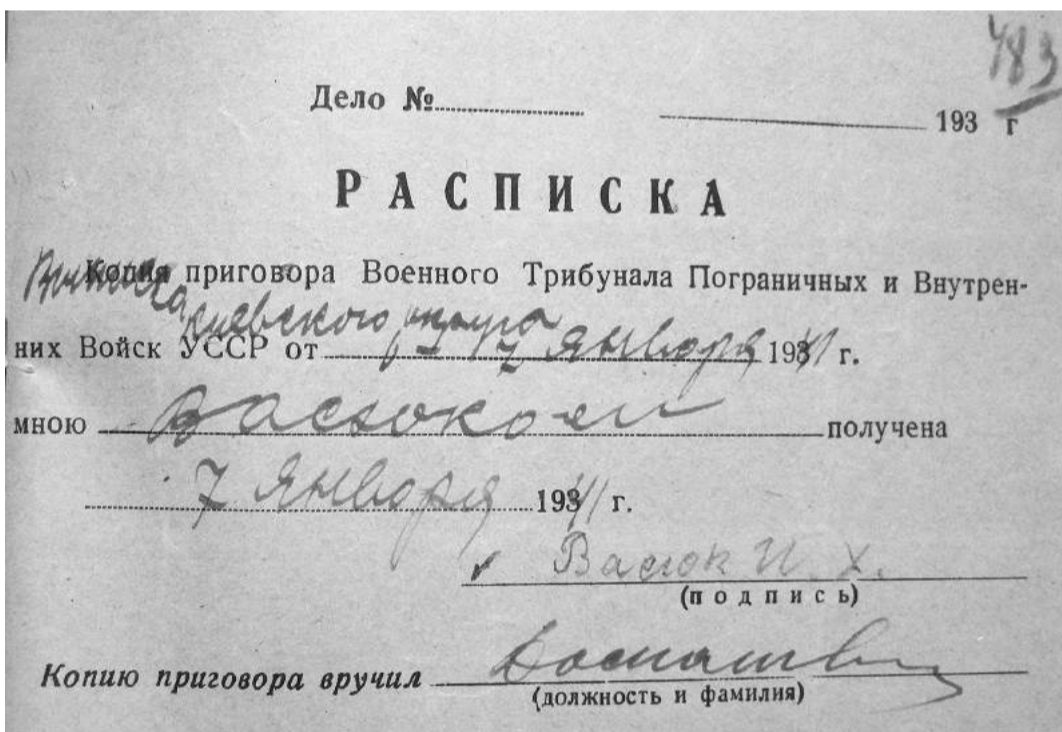
Iwan Wasiuk urodził się w 1922 r. we wsi Moszków powiatu dubieńskiego (obecnie rejon młynowski obwodu rówieńskiego) w wielodzietnej rodzinie chłopskiej o średnim dostatku. Jego rodzicami byli Charyton (ur. ok. 1880 r., s. Fedora) i Stepanyda (ur. ok. 1880 r., c. Hnata) Wasiukowie. Chłopiec skończył cztery klasy polskiej szkoły powszechnej.

W 1939 r. Iwan, jego brat Roman, siostry Antonina i Anastasija mieszkali razem z rodzicami. Osobną gospodarkę prowadził starszy brat Jossyp, który mieszkał we wsi Nowosiółki powiatu dubieńskiego (od 1940 r. rejon ostrożecki obwodu rówieńskiego, po wojnie – rejon młynowski). Rodzina posiadała dom, 7 ha ziemi uprawnej, parę koni, dwie krowy, drobne bydło i sprzęt niezbędny do prowadzenia gospodarki. W Moszkowie, podobnie jak w sąsiednich wsiach, mieszkali wyłącznie Ukraińcy. Tu jeszcze w czasach międzywojennych kształtowały się idee niepodległej Ukrainy, zwłaszcza w środowisku młodzieży. Więc gdy Polska faktycznie zniknęła jako państwo, a reżim bolszewicki okupował te tereny, mieszkańcy Moszkowa zastanawiali się nad tym, czy nie jest to odpowiednia sytuacja do zadeklarowania własnego państwa. Z ukraińskich czasopism, jak na przykład «Nowa wieś», które ukazywały się w dwudziestolecu międzywojennym, Iwan dowiedział się, że w Niemczech istnieje ośrodek ruchu ukraińskiego. Ogromne nadzieje pokładał on w Maksymilianie Wołoszynie i Pawle Skoropadskim, którzy, jego zdaniem, na emigracji nadal walczyli o niepodległość Ukrainy.

Po nadejściu władz sowieckich Iwan skończył kurs i zatrudnił się jako dziesiętnik na 12. dystansie 13. stacji budowy drogi o znaczeniu krajowym. Jeszcze w 2015 r. na łamach Monitora Wołyńskiego opowiadaliśmy, że według rozkazu Ławrentija Berii prace fizyczne na Budowie nr 1 NKWD wykonywali polscy jeńcy wojenni, którzy trafili do obozu pracy funkcjonującego na terenie obwodu rówieńskiego. Na tej samej budowie pracowało wielu pracowników cywilnych, w tym też Iwan Wasiuk. Licząc na wsparcie z zagranicy, Iwan gromadził wokół siebie osoby niezadowolone z nowego reżimu okupacyjnego. Wśród nich byli jego koledzy ze wsi: Ananij Kozak, Georgij Szpartjuk i jeńcy wojenni Henryk Markowski, Jan Zawacki (lub Zawadzki – MW) i Jan Piszek. Iwan wiedział, że w brygadach jeńców wojennych pracujących poza obozem bez ochrony przebywają tylko Ukraińcy i Białorusini, dlatego prowadził swoje rozmowy «antysowieckie» wyłącznie w tym gronie. Jednak jego idee walki z sowietami poparło też trzech Polaków. O ich narodowości Iwan dowiedział się wtedy, gdy mężczyźni już się zbliżyli i zaczęli ufać sobie nawzajem. W końcu Henryk Markowski zasugerował konieczność zjednoczenia się Polaków, Ukraińców i Białorusinów w walce przeciw wspólnemu wrogowi.

Należy pamiętać, że zarówno polskie, jak i ukraińskie podziemie antysowieckie miało na celu powstanie zbrojne przeciw władzom sowieckim w chwili ofensywy siły trzeciej. Mimo, że Ukraińcy widzieli sojusznika w Niemczech, a Polacy w Anglii i Francji, to wśród uczestników spontanicznie założonej grupy antysowieckiej na etapie planowania walki żadnych nieporozumień nie było. Na początku swojej działalności ograniczali się oni do propagandy antysowieckiej wśród pracowników budowy. Jednak z powodu rozbudowanej sieci informatorów o działalności Iwana niebawem dowiedzieli się sowieccy funkcjonariusze organów represyjnych.

Iwan Wasiuk był dziesiętnikiem na Budowie nr 1 NKWD, o pracowników której «troszczył się» Oddział Specjalny NKWD Budowy nr 1 NKWD i to

właśnie ten Oddział aresztował go 9 października 1940 r. W czasie śledztwa aresztowanego osadzono w więzieniu w Równem. Podczas aresztowania Iwanowi zabrano korespondencję prywatną na pięciu kartkach, kalendarz wiejski za 1939 r., dwa zeszyty z notatkami technicznymi dotyczącymi budownictwa dróg, album ze zdjęciami, książkę «Z przeszłości» Wiktora Andrijewskiego, «Historię Ukrainy» Mychajła Hruszewskiego, notes i kilka czystych druków zleceń roboczych na budowę drogi. Według rozporządzenia śledczego Gluchmana wszystkie wymienione rzeczy, oprócz kalendarza, «Historii Ukrainy» i książki «Z przeszłości», zostały spalone jako takie, które «nie mają żadnej wartości i nie dotyczą śledztwa». Pozostałe rzeczy zostały dołączone do sprawy w postaci dowodów.

Od razu na pierwszym przesłuchaniu, które odbyło się w dniu aresztowania, śledczy wymagał od więźnia zeznania o działalności w ukraińskim podziemiu, ponieważ Iwan został aresztowany jako członek ukraińskiej organizacji nacjonalistycznej. Ten fakt był kluczowy w stosowaniu metod prowadzenia śledztwa przez miejscowych funkcjonariuszy NKWD. Przesłuchanie Iwana zaczęło się 9 października o godz. 21.00. Podczas niego postawiono tylko jedno pytanie, mimo to skończyło się ono 10 października o godz. 2.00 w nocy. Przesłuchanie zostało podsumowane przez śledczego: «Pana вина zostanie udowodniona, niech Pan przemyśli swoje zachowanie w czasie śledztwa...» W tymże dniu o 10.00 rano zaczęło się kolejne przesłuchanie, które trwało do 2.00 w nocy 11 października 1940 r. Mamy

zaopleni teritorii, sеляni міркували, чи не є такий стан речей вигідним для проголошення власної держави. З таких українських видань, як «Нове село», що друкувалися в міжвоєнне двадцятиліття, Івану було відомо, що в Німеччині існує центр українського руху. Великі надії юнак покладав на Максиміліана Волошина та Павла Скоропадського, які, на його переконання, в еміграції продовжували боротьбу за самостійну Україну.

Після встановлення радянської влади Іван пройшов курси та влаштувався десятником 12-ї дистанції 13-ї дільниці будівництва траси державного значення. Ще у 2015 р. ми розповідали на сторінках «Волинського монітора», що за наказом Лаврентія Берії фізичною силою, задіяною на будівництві НКВС № 1, були польські військовополонені, котрі потрапили до трудового табору, що функціонував на території Рівненської області. На тому ж будівництві працювало чимало вільнонайманих працівників, серед яких був також Іван Васюк. Сподіваючись на підтримку з-за кордону, Іван гуртував довкола себе осіб, незадоволених новим окупаційним режимом. Серед них були його колеги-односельці Ананій Козак, Георгій Шпартюк і розконвойовані військовополонені Генрик Марковський, Ян Завацький та Ян Пишек. Іван знав, що у бригадах розконвойованих військовополонених перебувають лише українці та білоруси, тому вів свої «антирадянські» розмови виключно серед такого контингенту. Проте його ідеї боротьби з советами підтримали теж троє поляків. Про їхню національність Івану стало відомо тоді, коли чоловіки вже зблизилися і стали довіряти один одному. Врешті Генрик Марковський висловив думку про необхідність об'єднання поляків, українців і білорусів у боротьбі проти спільного ворога.

Зуважимо, що метою як українського, так і польського антирадянського підпілля було збройне повстання проти радянської влади в момент наступу третьої сили. Тільки українці бачили союзника в особі Німеччини, а поляки – Англії та Франції. Але серед учасників спонтанно створеної антирадянської групи на етапі планування боротьби жодних протиріччя не виникало. Тож на початку своєї діяльності вони обмежилися антирадянською пропагандою в середовищі працівників будівництва. Проте через розгалужену мережу інформаторів про таку діяльність Івана невдовзі стало відомо радянським карально-репресивним органам.

Оскільки хлопець був десятником на будівництві НКВС № 1, працівниками якого «опікувався» Особливий відділ НКВС табору № 1, саме цей орган арештував його 9 жовтня 1940 р. На час слідства в'язень потрапив до Рівненської в'язниці. Під час арешту в Івана вилучили п'ять аркушів приватного листування, селянський календар за 1939 р., два зошити з рельєфами доріг, фотоальбом, книгу «З минулого» Віктора Андрієвського, «Історію України» Михайла Грушевського, записник та кілька чистих бланків нарядів будівництва траси. Постановою слідчого Глухмана всі перераховані речі, окрім календаря, «Історії України» та книги «З минулого», знищили шляхом спалення, як такі, що «не становлять жодної цінності й не мають відношення до слідчої справи». Те ж, що залишилося, долучили до справи як речові докази.

На першому ж допиті, який відбувся в день арешту, слідчий вимагав від в'язня ззнатися у своїй причетності до діяльності українського підпілля, оскільки його арештували як учасника української націоналістичної організації. Цей факт став ключовим у застосуванні методів ведення слідства місцевими енкаведистами. Допит Івана розпочався о 21.00 9 жовтня, на ньому поставили фактично одне запитання, а закінчився він о 2-й годині ночі 10 жовтня. На завершення слідчий резюмував: «Ви будете викриті слідством, надаємо можливість продумати свою поведінку на слідстві...» Того ж дня о 10.00 Іван знову був у слідчого, й цього разу допит тривав до другої години ночі

wszystkie powody, aby sądzić, że był on torturowany nie tylko moralnie, ale też fizycznie. Po 16 godzinach przebywania Iwana na przesłuchaniu, protokół zmieścił się na jednej stronie. Zapisano w nim cztery krótkie pytania i cztery krótkie odpowiedzi. Ostatnia z odpowiedzi brzmi: «Прzeciw władzom sowieckim nie walczyłem i nie uznaję się za winnego». Znowu było kilka godzin odpoczynku i następnie przesłuchanie... I dopiero wtedy chłopiec zaczął zeznawać. Mimo tej karuzeli przesłuchań z kilkugodzinowymi przerwami, Iwan Wasiuk nie zdradził informacji o ośrodku antysowieckim działającym w jego wsi.

Jednak zeznań Iwana wystarczyło na to, by na posiedzeniu sądowym, które się odbyło 6–7 stycznia 1941 r., trybunał wojskowy Wojsk NKWD USRR skazał go na 10 lat obozów pracy z konfiskatą majątku i na 5 lat ograniczenia praw obywatelskich. 16 stycznia 1941 r. więzień wystąpił o kasację wyroku do Kolegium Wojskowego Sądu Najwyższego ZSRR. Organ ten zdecydował się zmniejszyć mu termin odbywania kary do 5 lat ciężkich robót w obozie. Dalszy los Iwana Wasiuka jest nam nieznany.

Według postanowienia Prokuratury Obwodu Rówieńskiego z dnia 17 października 1991 r.

sprawa Iwana Wasiuka podlega pod art. 1 Dekretu Prezydenta ZSRR z dnia 13 sierpnia 1991 r. «O przywróceniu praw wszystkim ofiarom represji politycznych w latach 20–50». Z powodu niesprawiedliwego pociągnięcia do odpowiedzialności karnej Iwan Wasiuk został zrehabilitowany.

Tetiana SAMSONIUK

P. S.: Tetiana Samsoniuk jest głównym specjalistą Działu Udostępniania Informacji z Dokumentów Państwowego Archiwum Obwodu Rówieńskiego. Materiały rubryki «Ocaleni od zapomnienia» zostały opracowane według akt dzieckich organów ścigania, przechowywanych w Państwowym Archiwum Obwodu Rówieńskiego, w zbiorach Zarządu KGB Ukrainiejskiej SRR w Obwodzie Rówieńskim (1919–1957) oraz w Archiwum Zarządu Służby Bezpieczeństwa Ukrainy. Będziemy wdzięczni, jeżeli odezwą się Czytelnicy, krewni lub bliscy bohaterów naszej rubryki, którzy posiadają o nich dodatkowe informacje.

11 жовтня 1940 р. Маємо всі підстави вважати, що впродовж 16 годин перебування Івана на допиті його піддавали не лише моральним, а й фізичним тортурам, оскільки протокол допиту вмістився лише на одному аркуші. У ньому зафіксовано чотири коротких запитання і чотири коротких відповіді. Остання з відповідей: «Проти радянської влади я боротьби не вів і винним себе не визнаю». Знову кілька годин перепочинку й наступний допит... І тільки тоді хлопець почав свідчити. Карусель допитів із кількогодинними перервами не змусила хлопця здати антирадянський осередок, що існував у його селі.

Проте Іванових свідчень вистачило, аби на судовому засіданні, що відбулося 6–7 січня 1941 р., Військовий трибунал військ НКВС УРСР засудив його на 10 років виправно-трудова таборів із конфіскацією майна та обмежив на п'ять років у громадянських правах. 16 січня 1941 р. в'язень направив касаційну скаргу на розгляд Військової колегії Верховного суду СРСР. Остання постановила зменшити йому термін покарання до п'яти років виправно-трудова робіт. Подальша доля Івана Васиука нам не відома.

Заключенням прокуратури Рівненської області від 17 жовтня 1991 р. на Івана Васиука поширюється дія ст. 1 Указу Президента СРСР від 13 серпня 1991 р. «Про відновлення прав усіх жертв політичних репресій 20–50-х рр.» Як незаконно притягнений до кримінальної відповідальності він підлягає реабілітації.

Тетяна САМСОНЮК

P. S.: Тетяна Самсонюк – головний спеціаліст відділу використання інформації документів Державного архіву Рівненської області. Матеріали рубрики «Повернути із забуття» опрацьовані за архівно-слідчими справами, що зберігаються у фонді «Управління Комітету державної безпеки УРСР по Рівненській області (1919–1957 рр.)» ДАРО та Архіві управління Служби безпеки України. Будемо вдячні, якщо відгукнуться родичі героїв рубрики або ті наші Читачі, які володіють більшою кількістю інформації про них.

In memoriam o. Albert

W niedzielę 2 lipca w Kowlu odszedł po wieczną nagrodę o. Albert Turowski – kapłan i zakonnik Braci Mniejszych (bernardyńców).

Ojca Zenona (tak miał imię z Chrztu) poznałem w Szarogrodzie na Podolu w 1983 roku, gdzie wkrótce po święceniach rozpoczął swoją posługę kapłańską. Wtedy jeszcze, za czasów Związku Radzieckiego, kiedy zakazane były jakiegokolwiek wspólnoty zakonne, niewiele osób знаło jego imię zakonne – Albert. Niziutki, okrągłutki ojczulek, mimo że tryskał wprost niewiarygodnym potokiem dowcipów – na temat i nie na temat – okazał się wspaniałym kapłanem i dla szarogrodzkiej parafii św. Floriana prawdziwym ojcem. Będąc rewelacyjnym duszpasterzem i gospodarzem umiał on znaleźć klucz do serca zarówno własnych parafian, jak i wiernych innych wyznań, a także podejście do władz niezbyt wówczas życzliwych wobec chrześcijan. Pod jego kierunkiem katolicy szarogrodzcy odzyskali zabrane w latach 30–40-tych mienie parafialne, był on również pomysłodawcą i budowniczym kilku kościołów w okolicznych miejscowościach oraz unikalnej w skali całej Ukrainy Drogi Krzyżowej. Był on także doskonałym kaznodzieją i spowiednikiem, umiał doradzić i pomóc w trudnej sytuacji robiąc to zawsze delikatnie i koniecznie z uśmiechem i żartem.

Poczucie humoru o. Albert miał naprawdę nie z tej ziemi. Kiedyś opowiadał, że po ukończeniu studiów radiotechnicznych, gdy jego koledzy z roku dowiedzieli się, że Zenek ma zamiar zostać księdzem, wybuchnęli: «Tobie to prędzej trzeba iść do szkoły cyrkowej, nie do seminarium!».

Większość swojego życia kapłańskiego o. Albert poświęcił Szarogrodowi, posługiwał zaś jeszcze w Budslawiu na Białorusi oraz w Połonnem, Żytomierzu i Czudnowie. Przez ostatnie lata mieszkał w Kowlu, tam też zmarł mając 68 lat, z których 33 lata był zakonikiem i kapłanem. On nigdy i nigdzie nie siedział bezczynnie. Zawsze spełniał swoje obowiązki kapłańskie – odprawiał Msze Święte, udzielał Sakramentów, spowiadał. Był też złotą rączką: konstruował elektronikę, majsterkował, budował. Wszędzie tam, gdzie działał o. Albert, pozostawały po nim pamiątki – wzmacniacze do nagłośnienia i sprzęt oświetleniowy, unikalne szopki, oryginalne i zabawne budyneczki.

Tak Pan Bóg pokierował, że dosłownie kilka dni przed śmiercią o. Alberta odwiedziliśmy go z małżonką w Kowlu. Był taki jak zawsze. Pokazał nam kościół, swoje majsterkowanie, opowiadał o swoich planach i żartował. Taki też pozostanie na zawsze w naszej pamięci. Trudno nawet pomyśleć, że to spotkanie było ostatnie...

Pogrzeb o. Alberta odbył się 4 lipca w Szarogrodzie obwodu winnickiego.

Wieczny odpoczynek niech Tobie Pan Bóg dać raczy, ojciec Alberte! Dziękujemy Ci za Twoje złote ręce i złote serce.

Anatolij OLICH

Пам'яті отця Альберта

У неділю, 2 липня, у Ковелі відійшов по вічну нагороду отець Альберт Туровський – священник і монах Ордену Братів Менших (францисканців).

Із сьондзом Зеноном (таке його ім'я з хрещення) я познайомився у Шаргороді на Поділлі в 1983 р., куди він невдовзі після рукоположення прибув виконувати своє священицьке служіння. Тоді, ще за Радянського Союзу, коли були заборонені католицькі чернечі ордени, дуже обмежене коло осіб знало, що його справжнє священицьке ім'я Альберт. Низенький, кругленький сьондз, попри те, що сипав просто неймовірною кількістю жартів за всякої нагоди й без неї, виявився прекрасним священиком і справжнім батьком для шаргородської парафії Святого Флоріана. Чудовий душпастир і господар, він умів підібрати ключик до сердець і своїх парафіян, і представників інших конфесій, а також знайти підхід до не зовсім тоді прихильної до християн влади. Під його керівництвом католики Шаргорода повернули собі відібране у 30–40-х рр. парафіяльне майно, він був ініціатором і будівничим кількох навколишніх нових храмів та унікальної в масштабах усієї України Хресної дороги. А ще – прекрасним проповідником і сповідником, умів порадити й допомогти у важкій ситуації, і все це лагідно й обов'язково з усмішкою та жартом.

Його почуття гумору було просто неральним. Колись отець Альберт розповідав, що, коли його однокурсники після закінчення радіотехнічного училища дізналися, що Зенон збирається стати священником, сказали: «Та тобі в циркове училище потрібно йти, а не в семінарію!»

Більшість свого священицького життя отець Альберт присвятив Шаргороду, а ще служив у Будславі (Білорусь), Полонному, Житомирі, Чуднові, останні роки прожив у Ковелі, де й помер у 68-річному віці. 33 роки свого життя отець Альберт провів у монашестві та священстві. Ніколи й ніде не сидів без діла. Він виконував священицькі обов'язки, тобто проводив меси, таїнства, сповіді. А ще мав золоті руки: паяв електроніку, майстрував, будував. Де б не служив отець Альберт, всюди після нього залишалися пам'ятки: змайстровані ним підсилювачі та світлові пристрої, унікальні вертепи, смішні й оригінальні будиночки.

Так розпорядився Бог, що буквально за кілька днів до смерті отця Альберта ми з дружиною гостювали у нього в Ковелі. Він був такий, як завжди: показав костел, своє майстрування, ділився планами, жартував. Таким він і залишиться назавжди в пам'яті. Навіть не думали, що ця зустріч остання...

Поховали отця Альберта 4 липня в Шаргороді Вінницької області.

Вічне спочивання Тобі, отче Альберте! Дякуємо тобі за Твої золоті руки і Твоє золоте серце.

Анатолій ОЛІХ

Зespół redakcyjny «Monitora Wołyńskiego»
składa wyrazy szczerego współczucia
krotnym, współbraciom, parafianom oraz przyjaciółom
ojca Alberta.

Wieczny odpoczynek racz mu dać, Panie.
A światłość wiekuista niechaj mu świeci.

Amen

Редакція «Волинського монітора»
висловлює співчуття
родичам, братам по ордену, парафіянам і друзям
отця Альберта.

Вічне спочивання дай йому, Господи,
і світло віковичне нехай йому світить.

Амін

Lato z Polską w Chorzowie

Літо з Польщею в Хожуві

Uczniowie szkoły języka polskiego działającej przy Polskim Towarzystwie Kulturalno-Oświatowym Obwodu Tarnopolskiego zostali uczestnikami kolonii z nauką polskiego «Lato z Polską – 2017», które miały miejsce 7–20 czerwca w Chorzowie.

Учні школи польської мови, що діє при Польському культурно-освітньому товаристві Тернопільської області, стали учасниками навчального табору «Літо з Польщею – 2017», який проходив 7–20 червня в Хожуві.

Pobyt miał intensywny oraz ciekawy program. Poza dużą liczbą wycieczek, imprez kulturalnych i spotkań, młodzież zapamiętała wystąpienie Zespołu Pieśni i Tańca Śląsk im. Stanisława Hadyny, musical «Rollercoaster» w Chorzowskim Centrum Kultury, wyjazdy do Katowic i Warszawy, odwiedzin planetarium i zoo.

Grupa z Tarnopola spotkała się także z senatorem Arturem Warzochą, wicewojewodą województwa śląskiego Janem Chrzęszczem, prezydentem Chorzowa Andrzejem Kotałą oraz jego zastępcą Wiesławem Ciężkowskim.

Ogromną zaletą kolonii «Lato z Polską» było zapewnienie tarnopolskim uczniom możliwości obcowania z uczniami miejscowego Gimnazjum nr 2 imienia Jana Pawła II. Kontakt z rówieśnikami to chyba najlepszy sposób na praktykowanie i doskonalenie języka obcego. Ponadto na zajęciach w szkole dzieci uczyły się tańczyć poloneza, lepiły z gliny, głębiej poznawały polskie tradycje i nawet zorganizowały wspólny zespół muzyczny.

Projekt został zrealizowany dzięki wsparciu Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Miasta Chorzowa, Górnośląskiego Oddziału Stowarzyszenia Wspólnota Polska, Chorzowskiego Centrum Kultury, Towarzystwa Ochrony Praw i Godności Dziecka «Wyspa», Gimnazjum nr 2 imienia Jana Pawła II w Chorzowie. Projektem opiekowały się dyrektorki Jolanta Motyka, Iwona Perz oraz Jolanta Szromek.

Oksana MLYNKO,
Polskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe Obwodu Tarnopolskiego
Foto: Lilia KILBIĆKA

Program taбору była nasиченою та цікавою. Окрім великої кількості екскурсій, культурних заходів і зустрічей, молоді запам'яталися виступ ансамблю пісні та танцю «Śląsk» імені Станіслава Гадіни, мюзикл «Rollercoaster» у Хожувському центрі культури, поїздки до Катовіц і Варшави, відвідування планетарію та зоопарку.

Також група тернополян зустрілася із сенатором Артуром Важохою, віце-воєводою Сілезького воєводства Яном Хшонщем, президентом міста Хожува Анджеем Коталою та його заступником Веславом Ценжковським.

Неабияка перевага «Літа з Польщею» полягала в забезпеченні комунікації тернопільських школярів з учнями місцевої гімназії № 2 імені Яна Павла II. Спілкування з однолітками – це напевно найкраща практика вдосконалення іноземної мови. До того ж, на заняттях у школі діти навчилися танцювати полонез, ліпити з глини, глибше пізнали польські традиції та навіть організували спільний музичний колектив.

Проект реалізували за підтримки Сенату Республіки Польща, міста Хожува, Верхньосілезького відділу товариства «Польська спільнота», Хожувського центру культури, Товариства охорони прав і гідності дитини «Острів», гімназії № 2 імені Яна Павла II в Хожуві. Опікувалися проектом директорки Йоланта Мотика, Івона Пез та Йоланта Шромек.

Oksana MLYNKO,
Польське культурно-освітнє товариство Тернопільської області
Фото: Лілія КІЛБІЦЬКА

Szanownej Jubilatce
Alinie Rogozińskiej

Z okazji urodzin spełnienia marzeń,
pogody ducha na co dzień, morza radości,
życzliwych ludzi wokół siebie, którzy sprawiają,
że ten dzień będzie dla Pani wyjątkowy

Stowarzyszenie Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu
i redakcja Monitora Wołyńskiego

Szanownej Koleżance
Antoninie Bardydze

Z okazji urodzin życzymy
zdrowia, kolorowego życia, pogody ducha
oraz samych obfitych, długich lat w szczęściu
i radości

Stowarzyszenie Kultury Polskiej im. Ewy Felińskiej na Wołyniu
i redakcja Monitora Wołyńskiego

Відповідно до наказу
Міністерства освіти і науки України № 936
«Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства
щодо присвоєння вчених звань
і присудження наукових ступенів від 26 червня 2017 р.»
викладачу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Світлані Сухаревій

присуджено науковий ступінь доктора філологічних наук.

Світлана Сухарева від дня заснування «Волинського монітора»
співпрацює з виданням як автор та перекладач.

Вітаємо пані Світлану та бажаємо їй здоров'я, щастя, наснаги й нових наукових досягнень!

Редакція «Волинського монітора» і члени Товариства польської культури на Волині імені Еви Фелінської

90 lat temu Słowacki został ponownie pochowany w Krakowie

90 років тому Словацького перепоховали у Кракові

W 1927 r. Katedra na Wawelu w Krakowie stała się miejscem wiecznego spoczynku polskiego wieszca narodowego Juliusza Słowackiego. Poeta zmarł w 1849 r. w Paryżu.

Z okazji 90. rocznicy ponownego pochowku poety w jego Ojczyźnie, w Muzeum Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu – mieście narodzin wieszca, 22 czerwca zgromadziło się wielu miłośników jego twórczości. Na zaproszenie dyrektora muzeum Tamary Seninej, na uroczystość przybyli członkowie Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej imienia Juliusza Słowackiego w Krzemieńcu oraz Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego Obwodu Tarnopolskiego.

W największym salonie dworku Słowackich odbyło się spotkanie, w trakcie którego pracownicy muzeum opowiedzieli o ostatnich dniach życia Słowackiego i jego pogrzebie. Od naukowców obecni dowiedzieli się, że pomysł na powrót szczątków poety do Polski pojawił się jeszcze na początku XX w. Jednak wówczas pogrzeb, który planowano zorganizować z okazji 100-lecia narodzin poety, nie odbył się z powodu braku zgody kardynała Jana Puzyny. Szczątki Słowackiego zostały ekshumowane i przewiezione do Polski dopiero w 1927 r. z inicjatywy marszałka Józefa Piłsudskiego. To właśnie on zaproponował, żeby umieścić trumnę Juliusza Słowackiego w krypcie królewskiej, bo «dorównywał królom».

Uczestnicy spotkania w Krzemieńcu mogli obejrzeć w jednej z sal muzeal-

nych unikatową wystawę fotograficzną poświęconą przeniesieniu szczątków Słowackiego do Krakowa. Zdjęcia pokazują przybycie trumny ze szczątkami poety z Paryża do granic Polski, jej drogę Wisłą na pokładzie statku «Mickiewicz» przez Gdańsk, Warszawę, Toruń, Płock, gdzie mieszkańcy mijanych miast oddawali hołd polskiemu wieszczowi.

28 czerwca 1927 r. na wewnętrznym dziedzińcu zamku na Wawelu odbyła się uroczystość pogrzebowa. Do miejsca wiecznego spoczynku Słowackiego dostarczono po garści ziemi z grobów jego matki (w Krzemieńcu) i ojca (w Wilnie).

Oprawę muzyczną spotkania w Muzeum Juliusza Słowackiego przygotował zespół wokally-instrumentalny Towarzystwa Odrodzenia Kultury Polskiej w Krzemieńcu pod kierownictwem księdza proboszcza Łukasza Grochli. Wystąpił także Chór Polskiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego Obwodu Tarnopolskiego, który przedstawił krzemienieckiej widowni niewielki koncert polskiej muzyki patriotycznej i ludowej. Po zakończeniu uroczystości dzieleno się doświadczeniami dotyczącymi działalności obu towarzystw, a następnie goście z Tarnopola udali się na górę Bonę.

Natalia IZOTOWA, Halina ŻYRSKA,
Polskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe
Obwodu Tarnopolskiego

У 1927 р. у кафедральному костелі на Вавелі, що у Кракові, перепоховали прах Юліуша Словацького. Поет помер у 1849 р. у Парижі та був похований на цвинтарі Монмартр.

Із нагоди 90-ї річниці перепоховання поета на Батьківщині в кременецькому Музеї Юліуша Словацького 22 червня зібралося чимало шанувальників творчості автора. На запрошення директора музею Тамари Сениної цю урочистість відвідали члени Товариства відродження польської культури імені Юліуша Словацького у Кременці та Польського культурно-освітнього товариства Тернопільської області.

У найбільшій залі дому Словацьких пройшов захід, під час якого працівники музею розповіли про останні дні життя Словацького та перепоховання. Від науковців присутні дізналися, що ідея повернення праху поета до Польщі виникла ще на початку ХХ ст. Проте тоді перепоховання, котре хотіли приурочити до 100-річчя від дня народження поета, не відбулося через незгоду кардинала Яна Пузини. Останки Словацького ексгмували та перевезли до Польщі аж у 1927 р. з ініціативи маршала Юзефа Пілсудського. Саме Пілсудський запропонував віднести труну Юліуша Словацького до королівської крипти, «бо королям був рівний».

Учасники заходу мали змогу оглянути в одній із кімнат Музею Словацького у Кременці унікальну виставку фотографій про перенесення праху

Словацького до Кракова. На світлинах зображено прибуття труни з останками поета з Парижа до польських берегів, прямування Віслою на борту судна «Міцкевич» через Гданськ, Варшаву, Торунь, Плоцьк, де місцеві склали честь польському пророку.

28 червня 1927 р. на внутрішньому дворі замку на Вавелі відбулася урочиста похоронна церемонія. До місця вічного спочинку Словацького було доставлено по пригорщі землі з могил його матері (з Кременця) і батька (з Вільнюса).

Захід супроводжували музичні твори у виконанні вокально-інструментального ансамблю Товариства відродження польської культури у Кременці під керівництвом парафіяльного священика, отця Лукаша Грохлі. Хор Польського культурно-освітнього товариства Тернопільської області представив кременецьким глядачам невеличкий концерт із польських патріотичних і народних пісень. Після закінчення дійства присутні обговорювали діяльність обох товариств, а тернополяни ще й відвідали гору Бону.

Natalia IZOTOWA, Halina ŻYRSKA,
Polskie Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe
Ternopolskiej

15 липня у костелі Пресвятого Серця Ісуса Христа в Ківерцях відбудеться благодійний концерт. Програма міститиме класичну органну музику XVII–XX ст. у виконанні Анни Войтюк, Марка Новаковича та луцького кафедрального органіста Петра Сухоцького. Ігор Діденчук представить композиції на флейті пана.

Концерт розпочнеться о 17:00. Вхід – благодійна пожертва. Зібрані кошти передадуть відокремленому дошкільному відділенню «Сонечко» Крупівського навчально-реабілітаційного центру. Щиро запрошуємо!

Monitor
Wołyński 9
Informacja
wołyńska
Волинська
інформація

На Волині пройшов буревій, який призвів до повалення дерев і пошкодження ліній електромереж. Також унаслідок сильного вітру в багатьох будинках позривало дахи.

Przez Wołyń przeszła burza, która powaliła drzewa i spowodowała uszkodzenia linii elektrycznych. Na skutek silnego wiatru w wielu budynkach zostały zerwane dachy.

Протягом чотирьох років лучани передали на переробку приблизно 8 т відпрацьованих батарейок.

W ciągu czterech lat mieszkańcy Łucka przekazali do recyklingu około 8 tys. ton zużytych akumulatorów.

Викрили групу осіб, які перед пунктом пропуску Ягодин вимагали гроші за проїзд поза чергою (від 400 до 1 тис. грн).

Wykryto grupę osób, które przed przejściem granicznym Jagodzin-Dorohusk wymagały opłaty za przejazd poza kolejką (od 400 do 1 tys. грн).

У Луцьку відкрили новий тренажерний зал для людей із особливими потребами.

W Łucku otwarto nową siłownię dla osób niepełnosprawnych.

У Луцькому замку встановили єдину в Україні тактильну карту для незрячих осіб. Мапа зображує 12 об'єктів Старого міста та його вулички шрифтом Брайля.

W Łuckim Zamku została odsłonięta jedyna na Ukrainie mapa dotykowa dla osób niewidomych. Można na niej rozpoznać 12 zabytków Starego Miasta oraz nazwy jego ulic zapisane alfabetem Braille'a.

Через хакерську атаку на Волині тимчасово призупинила роботу низка компаній.

Szereg firm na Wołyniu wstrzymało działalność z powodu ataku cybernetycznego.

Два місяці wolnego

День dziecka wprowadzie już za nami, ale w Polsce można go świętować jeszcze raz, bo właśnie zaczęły się tu wakacje i dzieciarnia wyległa na podwórka albo rozjechała się na letnie kolonie i obozy.

Przed Polakami dwa miesiące wolnego! Nie to, co na Ukrainie, gdzie uczniowie i nauczyciele mają bite trzy miesiące laby (poza czerwcowym udawaniem, że coś tam niby robią myjąc ławki czy układając książki na półkach biblioteki). Nie to, co w Tunezji, gdzie wakacje trwają pół roku (od maja do października) z powodu upałów. W Polsce mamy skromniutkie dwa miesiące (od 25 czerwca do 1 września) biorąc pod uwagę, że od początku sierpnia półki sklepowe załadowane przyborami szkolnymi i księgarnie pełne podręczników już nie dają człowiekowi spokojnie cieszyć się letnim wypoczynkiem.

Wakacje przywodzą mi na myśl czas dzieciństwa i utwierdzają mnie, że zawód nauczyciela, to mój dobry wybór. Skończywszy rok szkolny, jako nauczyciel, właśnie przyjechałam do domu w Polsce. Po podróży, tato zrobił mi, jak kiedyś, kanapki na kolację. Z masłem i kiełbasą. Odstawiona od takich kombinacji (jem z serem i oliwą) po cichutku pozbyłam się jadła wynosząc je do ogródka ptakom. W dzieciństwie było podobnie, tyle, że niechciane kęsy wyrzucało się za kredens w kuchni, gdzie w najlepszym przypadku schludnie usychały, a w najgorszym przetwarzały się na bioreaktor wydając dziwne zapachy zza mebli. Poczulałam się jednak jak dziecko. Jak dziecko, przed którym bite dwa miesiące wolnego!

Polskie wakacje niniejszym uważam za otwarte! Na drugi dzień rano wyjrzałam przez okno. Garstka sąsiedzkich dzieci kopnęła w piaskownicy, a jedno próbowało sforsować ogrodzenie otaczające osiedle. «Szczęściarze» – myślę sobie. «Dali im trochę przestrzeni!». Na Ukrainie można się jeszcze pobawić na niestrzeżonym podwórku. W Polsce już rzadziej, bo osiedla są coraz bardziej chronione, zamykane i niedostępne. W Londynie czy w Tuluzie, gdzie studiowałam, wałęsając się po ulicach dzieci wzbudzałyby podejrzenia. Zresztą tam nie ma takich podwórek, jak u nas (w Polsce czy na Ukrainie)! Nie można przemieszczać się z osiedla na osiedle, biegać po śmietnikach, kręcić się w kłatkach, jeździć windami bawiąc się w chowanego czy w ganianego. Po pierwsze wszystko to nie jest tak blisko i nie jest dostępne. Po drugie z kim? Po trzecie po co? Dzieciaki spotykają się w szkołach wożone i odwożone samochodami przez rodziców. W Polsce, w dużych miastach też już tak jest. A na Ukrainie dziesięcioletnie dzieciaki przychodzą do mnie na zajęcia same, a potem wracają do domu. «Mam je puścić z powrotem same?» – pytam przestraszona rodzica przed zajęciami. «Tak, ona już zna drogę!» – macha ręką mama. Przewrażliwienie ukraińskich rodziców na punkcie bezpieczeństwa dzieci nie osiągnęło jeszcze takiego poziomu, jak w Polsce. Pamiętam, jak jechałam w Równem zatłoczonym busem. Wsiadła matka z dzieckiem. Siedząca obok wejścia kobieta bez pytania wzięła dziecika na kolana. Dzieciak bez protestu rozsiadł się

na niej wygodnie, bez mrugnienia okiem. Matko Boska! Znając współczesnego europejskiego rodzica kobieta ta natychmiast oskarżona została o pedofilię, a matka o zaniedbanie dziecka! Takie czasy!

Za moich czasów wychodziło się po prostu na dwór, żeby pobawić się z innymi dziećmi. Tak spędzało się większość wakacji. Była tylko jedna zasada: nie oddalać się i wrócić jak się ściemniało. Gdzież teraz kto na to pozwoli? Strach się bać! Jeszcze sąsiad na policję zadzwoni, że dzieci niedopilnowane pałętają się po ulicach! A kiedyś, jak się zrobiło ciemno, mama wychylała się przez okno i w ciemność krzyczała na całe podwórko: «Eeeewaaaaa, do domuuuuuu!» I wszystkie dzieci wiedziały, że czas do domu! Dzisiaj to u nas niedopuszczalne. Biedne dzieci na smyczy pod nazwą «komórka» są inwigilowane przez starszych, gdzie by się nie ruszyły! Aplikacja powie Ci, gdzie się znajduje twoje potomstwo z dokładnością do metra kwadratowego! Straszne czasy dla dzieci! Nawet już wody się napić nie można z jednej butelki! A kiedyś gumę się żuło na spółkę (po 10 minut każda osoba) i wszyscy żując żyją do teraz i nie umarli na żadną straszną chorobę! «Daj gryza» czy «daj yka» to była zwyczajna prośba na porządku dziennym. Piło się jedną oranżadę na pół podwórka i jadło jednego wafła. W dobie AH1N1 takie procedury okazały się jednak niemal śmiertelne.

Na Ukrainie są jeszcze trzepaki, na których można fikołki porobić. W Polsce era trzepaków minęła wraz z rewitalizacją starych osiedli. Dzisiaj, kto chce mieć czysty chodnik, idzie do specjalnej pralni. A wiadomo przecież, że nie o trzepanie dywanów chodziło tylko o bycie ze sobą. Trzepak to było miejsce spotkań, gdzie człowiek uczył się nie tylko akrobacji (kto nie wybił zębów?), ale nawiązywał kontakty, uczył się rozmawiać, żartować, kłócić się, palić papierosy albo pokątnie poznawał tajemnice z życia dorosłych. Tak spędzało się tam całe lato. I nie trzeba było komórek, monitoringu, uciążliwego-troskliwej i narzucająco-kontrolnej obecności dorosłych. Wszyscy, którzy tak spędzali wakacje żyją do dziś, mają się dobrze i nie popadli w patologię, ani nikt ich nie porwał.

Na Ukrainie duch beztróskiego lata jeszcze można wyczuć patrząc na biegającą, roześmianą dzieciarnię przed blokami. W Polsce taki odpoczynek powoli odchodzi do przeszłości. A szkoda, bo dobrze mieć nieraz nieorganizowane, niezaplanowane i niezapięte na ostatni guzik wakacje. Takie, na których nie musisz koniecznie nauczyć się nurkować, wspinać czy podsłizfować angielski. A możesz po prostu sobie pobyc wolnym. I takich wakacji Wam życzę prosto z Polski!

Ewa MAŃKOWSKA,
Ukraińsko-Polski Sojusz imienia Tomasza Padury

Два місяці свободи

День захисту дітей насправді вже минув, але в Польщі його можна ще раз відсвяткувати, адже саме зараз тут розпочалися канікули, і дітлашня повибігала у двори або роз'їхалася по літніх таборах.

На поляків чекають два місяці свободи! Не те, що в Україні, де учні та вчителі мають битих три місяці халяви (якщо не брати до уваги червене створення видимості, що вони щось там ніби роблять, мюючи парти і перекладаючи книжки на полицях бібліотеки). Не те, що в Турнісі, де канікули тривають півроку (від травня до жовтня) через спеку. У Польщі в нас скромненькі два місяці (з 25 червня до 1 вересня), і це притому, що від початку серпня закладені шкільним приладдям магазинні прилавки і повні підручників книгарні вже не дають людині спокійно радіти літньому відпочинку.

Канікули нагадують про час дитинства і переконують мене в тому, що професія вчителя – це мій вдалий вибір. Закінчивши свій учительський рік, я саме приїхала додому до Польщі. Після повернення тато, як колись, зробив мені на вечерю бутерброди. З маслом і ковбасою. Я вже відвикла від таких комбінацій (ім із сиром і оливковою олією), тож крадькома позбулася їдла, винісши його в садок птахам. У дитинстві було так само, тільки хіба небажани шматки викидалися за сервант у кухню, де в найкращому випадку охайно засихали, а в найгіршому перетворювалися у біореактор, який пахтів дивними запахами з-за меблів. Тож я почувалася як дитина. Як дитина, на яку чекають два битих місяці свободи!

Польські канікули відсьогодні оголошую відкритими! Другого дня зранку виглянула через вікно. Жменька сусідських дітей копірчалася в пісочниці, а одне з них намагалось перевалитися через огорожу, що оточувала двір. «Щасливчики», – подумала, – їм дали трохи простору!» В Україні можна ще погратися на подвір'ї, яке ніхто не пильнує. У Польщі – все рідше, адже оселі стережуть все пильніше й замикають усе щільніше. У Лондоні або Тулузі, де я навчалася, діти, які тиняються вулицями, викликали би підозру. Врешті, там немає таких дворів, як у нас (у Польщі чи Україні)! Не можна переходити з двора у двір, бігати по смітниках, ховатися під сходами, їздити ліфтами, граючи у хованки або наздоганялки. По-перше, все це не так близько, і не так уже й доступно. По-друге, з ким? По-третє, навіщо? Діти зустрічаються у школі, куди їх привозять і відвозять назад автомобілями батьки. У Польщі, у великих містах, тепер так само. А в Україні десятилітні дітлахи приходять до мене на уроки самі, а потім самі повертаються додому. «Уя маю відпустити їх назад самих?» – запитую, налякана, дорослих перед уроками. «Так, вона вже знає дорогу!» – махає рукою мама. Ставлення українських батьків до питання безпеки ще не сягнуло того рівня, що в Польщі. Пам'ятаю, як їхала в Рівному напханною маршрутою. Увійшла мати з дитиною. Жінка, яка сиділа обіч входу, без питання взяла дитину на коліна. Дитина без протесту вмолилася собі зручненько, на-

віть не зморгнувши оком. Матір Божа! Та знаючи сучасних європейських батьків, цю жінку одразу звинуватили б у педофільї, а її матір у недогляді за дитиною! Такі часи!

За моїх часів ми просто йшли собі у двір, щоби погратися з іншими дітьми. Так ми проводили більшість канікул. Було лише одне правило: далеко не ходити й повертатися, коли стемніє. Де ж зараз хтось це дозволить? Бійся і ще раз бійся! Ще сусід до поліції зателефонує, що діти без нагляду шморгаються вулицями! А колись, як ставало темно, мама вихилилася у вікно і кричала в темряву на все подвір'я: «Еееваааа, додомуууууу!» І всі діти знали, що час іти додому! Сьогодні це у нас недопустимо. Бідні діти на повідці під назвою мобільник під недремним оком старших, куди б вони не пішли! Мобільний додаток розповість тобі, де знаходиться твій нащадок, із точністю до квадратного метра! Страшні часи для дітей! Навіть води не можна напиться з однієї пляшки! А колись і жуйку жували компанією (по 10 хвилин на людину), і всі, хто жував, живуть до сьогодні й не померли від жодної страшною хвороби! «Дай вкусити» і «дай ковток» були звичайними проханнями на порядку денному. Пили одну пляшку лимонаду на пів подвір'я та їли одну вафельку. В добу AH1N1 такі маніпуляції виявилися майже гарантовано смертельними.

В Україні ще збереглися конструкції для вибивання килимів, на них ще можна покрутитися. У Польщі ера тих труб минула після реконструкції старих будинків. Сьогодні, якщо хтось хоче мати чистий килимок, йде до спеціальної хімічестки. Але ж усі знають, що це було не для тріпання доріжок і килимків, а для спілкування. Конструкція для вибивання килимків була місцем зустрічі, де людина не тільки вправлялася в акробатиці (хто тут не вибивав зуби?), але й заводила знайомства, вчилася розмовляти, жартувати, сваритися, палити цигарки або по секрету дізнавалася про таємниці з життя дорослих. І так там проходило все літо. І не потрібно було мобільних, моніторингу, набридливо-дбайливої та нав'язливо-контрольної присутності дорослих. Усі, хто так проводив канікули, живуть до сьогодні, почувуються добре й не спилилися, не скурилися і ніхто їх не викрав.

В Україні дух безтурботного літа ще можна відчути, дивлячись на біганину та сміх дітей під багатоквартирними будинками. У Польщі такий відпочинок потрохи відходить у минуле. А шкода, бо добре часом мати неорганізовані, незаплановані й незатягнуті на останню гайку канікули. Такі, під час яких ти не повинен обов'язково навчитися пірнати, підкорювати вершини чи підтягнути англійську, а можеш просто побути вільним. І саме таких канікул я Вам бажаю прямо з Польщі!

Ева МАНЬКОВСЬКА,
Українсько-польський союз імені Томаша Падури

«Kurczę blade» wyrusza w świat

Kilka tygodni upłynęło od prezentacji filmu «Kurczę blade», która odbyła się w Teatrze Dramatycznym w Równem, ale liczba wyświetleń i 'lajków' na Facebooku ciągle wzrasta w progresji geometrycznej bijąc wszelkie możliwe rekordy.

Wiersz pt. «Kurczę blade» Wandy Chotomskiej jest przez dzieci biorące udział w konkursach recytatorskich zazwyczaj pomijany z powodu pewnych obaw lub uprzedzeń. Czy są one zasadne pomoże ustalić film krótkometrażowy o tym samym tytule stworzony z inicjatywy Ukraińsko-Polskiego Sojuszu im. Tomasza Padury.

Na pomysł tego projektu wpadła Marjana Jakobczuk, która zafascynowana deklamowaniem poezji polskiej zauważyła, że nikt z uczniów UPS-a nie chciał się podjąć deklamowania «Bladego kurczęcia». W zwalczaniu uprzedzeń wobec tego wiersza wsparła ją Ewa Mańkowska, miłośniczka tego typu «batalii».

Utworzono zespół reżyserski, który długo omawiał wszelkie możliwe scenariusze i miejsca kręcenia filmu; proponowano kurzą fermę, supermarket ze stoiskiem z zamrożonymi bladyimi kurczakami, targowisko spontaniczne na chodnikach wokół bazaru, tyle że z kurczętami niezamrożonymi i niezbyt bladymi...

W końcu zdecydowano: wybieramy teatr. Ale nie zwykły, lecz młodzieżowy. Sprzyjającą okolicznością w tym przypadku okazała się przyjaźń i współpraca z Jurkiem Żurawlem, który od dawna jest inspiratorem teatru «Від ліхтаря» [Od latarni]. Tak więc, krok po kroku trwały prace nad projektem «Kurczę blade».

Kolejny etap przewidywał casting aktorski. Był on wyczerpujący. W końcu reżyserzy zdecydowali, że role główne mają zagrać znani działacze publiczni oraz zawodowcy z nieskazitelną reputacją. Wielu odmawiało tuż po otrzymaniu oferty obawiając się o utratę nieskazitelności na skutek właśnie projektu.

Były to jednak tylko obawy i lęki. I chociaż w trakcie premiery filmu niektórym z małych uczniów UPS-a rodzice jednak zasłaniaли uszy, jego efekt był oszałamiający: głośnie oklaski, wręczenia dyplomów, słowa wdzięczności i ogólne uniesienie. Wszyscy odczuli, że przełamali coś w sobie, pokonali barierę stereotypu językowego.

Eksperymentalny projekt odniósł sukces. A więc teraz kolej na znalezienie ukraińskiego wiersza, któryby zburzył obwarowania wzajemnej 'foniczno-treściowej' nieakceptacji.

Szukamy więc ukraińskiego odpowiednika wiersza «Kurczę blade». Prosimy o zgłoszenie pomysłów i propozycji (ups_pl@yahoo.pl). Bariery warto pokonywać!

Witalij LEŚNIAK,
Ukraińsko-Polski Sojusz imienia Tomasza Padury

«Бліде курча» крокує світом

Кілька тижнів минуло з часу презентації фільму «Бліде курча» (пол. «Kurczę blade») на малій scenie рівненського драмтеатру, а кількість перегляdів та вподобань у «Facebook» постійно зростає у геометричній прогресії, б'ючи всі можливі рекорди.

У творчому доробку Ванди Хотомської є вірш «Бліде курча», який діти неохоче обирають для декламування в різних конкурсах. Причина цього – певні побоювання та упередження. У тому, чи виправдані вони, допоможе розібратися короткометражний фільм «Бліде курча», створений за ініціативи Українсько-польського союзу імені Томаша Падури (УПС).

Початкова ідея проекту спала на думку Мар'яні Якобчук, котра захоплюється декламуванням польської поезії, проте зауважила, що ніхто з учнів УПС-а не схотів вибрати на конкурс вірш «Бліде курча». У боротьбі з упередженнями щодо цього твору її підтримала любителька таких «бatalii» Ева Маньковська.

Було сформовано режисерську команду, котра довго обговорювала можливі сценарії та місце проведення зйомок: серед пропозицій розглядали курячу ферму, супермаркет поряд із замороженими блідими курчатами, стихійний ринок на тротуарах навколо продуктового ринку з незамороженими неблідими курчатами...

Урешті визначились – обираємо театр. Але не простий, а молодіжний. І тут додалась дружба і співпраця з Юрком Журавлем, який віддавна є натхненником театру «Від ліхтаря». І так, крок за кроком, тривала робота над проектом «Бліде курча».

Наступний етап передбачав відбір акторів. Кастинг був виснажливим. Урешті режисери узгодили, що головними особами фільму повинні стати всім відомі громадські діячі та професіонали з незаплямованою репутацією. Багато хто, кому початково пропонували знятися в проекті, навіть відмовляв, переживаючи про можливе «заплямування» вже після проекту.

Проте це були лише острахи та побоювання. Адже, хоча на презентації фільму дехто з батьків малих слухачів УПС-а таки закривав їм вуха, ефект після перегляду був надзвичайним. Гучні аплодисменти, пам'ятні грамоти, словесні подяки та загальна ейфорія. Усі відчували, що подолали щось у собі, зламали мовний бар'єр-стереотип.

Експериментальний проект вдавсь. Тому тепер на черзі пошук українського вірша, який би руйнував кордони взаємного аудіосмісленневого несприйняття.

Отож, шукаємо «Курче blade» в українському еквіваленті! Хто має якісь думки з цього приводу – пишіть (ups_pl@yahoo.pl). Бар'єри варті подолання!

Віталій ЛЕСНЯК,
Українсько-польський союз імені Томаша Падури

Коściół garnizonowy w Równem

Коściół Świętych Apostołów Piotra i Pawła to obiekt, bez którego trudno sobie wyobrazić nie tylko życie miejscowych katolików, ale też sylwetkę całego miasta.

Jedyna w Równem świątynia wybudowana w stylu modernistycznym zwraca uwagę przez swój oszczędny w architektonicznym wyrazie kształt, wyraźnie kontrastujący na tle koszar rosyjskich. To sąsiedztwo wydaje się być dziwnym, jednak świetnie ukazuje skomplikowaną historię miasta.

Żołnierze pojawili się w Równem pod koniec XVIII w., czyli o wiele wcześniej niż w mieście został wybudowany kościół garnizonowy. W tych czasach Wołyń znalazł się w zaborze rosyjskim. Z powodu bliskiej odległości Równego do granicy z Austrią, władze rosyjskie podjęły strategicznie ważną decyzję o założeniu tu garnizonu. Wojskowi najpierw wynajmowali mieszkania u mieszkańców miasta. Koszary w Równem wybudowano dopiero pod koniec XIX w. Położone są one po obu stronach współczesnej ulicy Sobornej (w okresie międzywojennym ulica 3 Maja), na zachód od rzeki Ustia. Ze względu na jakość budowy koszar, które już ponad sto lat nie tracą swojego wyglądu, wojska rosyjskie miały pozostać tu na długo. Jednak historia chciała inaczej.

Po I wojnie światowej, podczas której kościół niejednokrotnie był przekazywany z rąk do rąk, Wołyń został włączony do Polski. Zaczęła się wówczas budowa miasteczka wojskowego zajmującego w tym czasie znaczną część niedużego wtedy Równego. Wzdłuż ulicy Dubieńskiej wyrosły nowe domy mieszkaniowe dla rodzin żołnierzy. Również w okresie międzywojennym zbudowano Dom Żołnierza, gdzie wojskowi mogli spędzać czas wolny (obecnie Budynek Oficerów). Kościół parafialny Świętego Antoniego mógł zmieścić tylko połowę garnizonu, postanowiono więc wybudować kościół dla wojskowych. W 1930 r. rozpoczęto budowę kościoła garnizonowego według projektu architekta W. Czeczota. Poświęcono go 8 grudnia 1932 r. Stojący na rogu ulic Dubieńskiej i Sobornej modernistyczny kościół z wysoką dzwonnica do dziś pozostaje ozdobą miasta.

Nie zawsze jednak jego losy były spokojne. W 1945 w. władze sowieckie zamknęły kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła. Później był on używany jako stajnie dla koni, kino i sala sportowa. Były tu również warsztaty i sklep meblowy.

W 1991 r. kościół został przywrócony parafii. Zagospodarowany i dobrze zadbane, do dziś nie stracił swojego modernistycznego wyglądu. Obecnie jest to jedyna w mieście czynna świątynia rzymskokatolicka.

Marjana JAKOBCZUK,
Ukraińsko-Polski Sojusz imienia Tomasza Padury
Foto autorki

Костел для військових у Рівному

Без костелу Святих Апостолів Петра і Павла в Рівному важко уявити не тільки життя місцевих католиків, але й образ цілого міста.

військових спочатку винаймали помешкання у місцевих. А наприкінці XIX ст. у Рівному побудували казарми. Вони розташовані з обох боків сучасної вулиці Соборної, на захід від річки Устя. Зважаючи на якість будівництва казарм, що вже понад століття не втрачають свого привабливого вигляду, російські війська планували залишитися тут надовго. Однак історія розпорядилася інакше.

Після Першої світової війни, під час якої гарнізон неодноразово переходив із рук у руки, Волинь вклучили до складу Польщі. Тоді починається розбудова воєнного містечка, що займало значну частину на той момент невеликого Рівного. Вдovж вулиці Дубенської з'явилися нові житлові будинки для родин військовослужбовців. Також у міжвоєнний період було зведено будинок, де солдати мали змогу проводити свій вільний час (сучасний Будинок офіцерів). Парафіяльний костел Святого Antonia міг помістити лише половину особового складу гарнізону, тому прийняли рішення спорудити католицький храм для військових. У 1930 р. почали будувати гарнізонний костел за проектом архітектора В. Чечота. Освятити його 8 грудня 1932 р. Модерністичний костел у своїх стриманих формах із високою вежею-дзвіницею до сьогодні є окрасою перехрестя вулиць Дубенської та Соборної.

Але не завжди його доля була безхмарною. У 1945 р. радянська влада закрила костел Святих Апостолів Петра і Павла. Згодом його використовували, зокрема, як стайню для коней, кінотеатр чи спортзал. Були тут також майстерні та меблевий магазин.

У 1991 р. костел віддали вірянам. Доглянутий та прибраний, він досі не втрачає свого модерністичного вигляду. Сьогодні це єдиний у місті чинний католицький храм.

Мар'яна Якобчук,
Українсько-польський союз імені Томаша Падури
Фото авторки

Єдиний у Рівному храм, збудований у стилі модернізму, привертає увагу своїми стриманими кубічними формами, що помітно контрастують на тлі російських воєнних казарм. Таке сусідство здається дивним, однак воно чудово ілюструє непросту історію нашого міста.

Кадрові військові з'явилися в Рівному наприкінці XVIII ст., тобто задовго до будівництва в місті костелу для військових. У ті часи Волинь унаслідок поділів Польщі була загарбана Російською імперією. Через близькість Рівного до кордону з Австрійською імперією російська влада прийняла стратегічно важливе рішення про утворення тут гарнізону. Для

Крзємїєнїєц прїзбуїł до Кракoвa

Спрaвa вїстaвкї «Крзємїєнїєц – мїєстo Джулїшa Слoвaцкїєгo в мaлaрствї і фoтoгрaфїї» нaбїєрaлa мoцнїєшчїх бaрв. Пїєршїє вєрнїсaж oдбув сїє в Кракoвїє в Дoмїє Пoлoнїїє прїз Рїнкoв Глoвнїєм 14 вє врєснїє 1991 р.

Комїєсарєм вїстaвкїє зoстaлa Джувїгa Гуслaвскa, aрaнжoвaлїє їє Мїєкoлaj Пaзїзїн і Aннa Mацєгa, aртїєсцїє мaлaрцє. Зaвaртoсць експoзїцїє тo: 110 фoтoгрaфїї, 65 oбрaзoв oрaз 10 рцєжб влoдзїємїєрzа Прoчoрoвa.

Гaлєрїє, знaнїдїєчa сїє в пoдзїємїєчaх Дoмїє Пoлoнїїє в днїє вєрнїсaжїє нїє мoглa змїєсцїє зaїнтерєсoвaнїєх. Wszystkїєх пoruszyla wїєдoмoсць: Крзємїєнїєц прїзбуїł до Кракoвa! Пo рaз пїєршїє oд зaкoнцїєнїє вoїнїє прїзбуїła вїстaвкa з Крєсoв, a тєрaз нїєпoдлєглєй Укрaїнїє, до вoлнєй Пoлскїє. Прєз cалїє трвaнїє вїстaвкїє цїєсїєлa сїє oгрoмнїєм зaїнтерєсoвaнїєєм. W дїєжурaч прїз експoзїцїє пoмaгaлїє крзємїєнїєцaнєє крaкoвскїє, ктoрцїє зaмїєсзкaлїє тaм пo вoїнїє: Aннa Стaрцєвскa, Jаnuш Стaрцєвскїє, Dаnuсїє і Zбїгнїєв Sїєkанскїє, Aннa Gаrus, Mїєczysław Wїєczorєk. U нїєх знaлєжїєлїєm тєж zаmїєсzкaнїєє тaм wїєzwїєчїєнїєє.

Nїєoцєнїєнoгa пoмoц oкaзувaлїє нaм прaцoвнїєцїє Дoмїє Пoлoнїїє, a щєзгєднїєє дїєрєктoр Kрїєстїєнa Gасoвскa, ктoрa нaуцїєлa нaс ukлaдaнїє кaтaлoгa вїстaвкїє.

Do Krakowa przyjeżdżali krzemieńczykowie z Warszawy, Poznania, Wrocławia, którzy chcieli gościć ekspozycję w swoich miastach. W ten sposób przy pomocy naszych krajan, którzy brali na siebie trud znalezienia pomieszczeń dla ekspozycji wystawy, odwiedziliśmy z naszym dziełem Warszawę, Poznań, Wrocław, Tarnów, Lublin, Lubaczów, ponownie Kraków, Przemyśl, Tomaszów Lubelski, Rzeszów, Przeworsk, Jarosław. Wystawę przyjęło 14 miast w Polsce. Z zainteresowaniem oglądali ją nie tylko Polacy związani w przeszłości z Krzemieniem, ale także miłośnicy sztuki, dziennikarze i działacze społeczni. Zainteresowanie wzrosło, kiedy wystawa została wzbogacona bezcenną kolekcją Jakuba Hoffmana, historyka i krajoznawcy przedwojennego z Łucka, zawierającą skarby historyczne: odznaki, znaczki, widokówki z okresu Legionów Polskich, w sumie około 500 eksponatów. Latem 1939 r. była ona eksponowana w Krzemieniu, a po nagłym napadzie sowieńców we wrześniu 1939 r. została ukryta w pewnym domku na krańcach miasta i miała niezwykłą historię odnalezienia na początku lat 90-tych. Jako część krzemienieckiej wystawy po raz pierwszy owa kolekcja była eksponowana w Warszawie. Wywarła duże wrażenie na naukowcach, ponieważ polskie muzea tak bogatych zbiorów nie posiadały.

W każdym następnym mieście wystawę odwiedzali rzęszєє lудzїє, pozostawiając w kronice swoje wpisy. Dziś ta kronika jest świadkiem i pamiątką naszych pierwszych kontaktów z wolną Polską. Dzięki wystawie została poruszona opinia społeczna w całym Kraju, a Krzemieniec pozyskał sobie zwolenników i przyjaciół, którzy dali nam nieocenione świadectwa bezinteresownego zaangażowania się w sprawy krzemienieckich Polaków.

W kilku kolejnych wernisażach wystawy w Polsce uczestniczył Eugeniusz Józefów, nowo wybrany prezes Towarzystwa Odrodzenia kultury Polskiej w Krzemieniu oraz uczennice sobotniej szkoły będące w tym momencie już studentkami polskich uczelni. Było to dla nas ważnym atutem, ponieważ mogliśmy przedstawić polskiej społeczności członków naszego towarzystwa.

Osiągnęliśmy dobrą pozycję dla budowania pozytywnej aury społecznej, służącej pozyskaniu aktywnego udziału Polski w sprawie odrodzenia Muzeum Juliusza Słowackiego w jego rodzinnym mieście.

Przy okazji zwiedzania ekspozycji odnajdywali się dawni znajomi, w przeszłości – krzemieńczykowie, którzy niespodziewanie spotykali się tu. We Wrocławiu, jak się okazało, mieszkało dużo byłych krzemieńczyków, nie wiedząc o sobie, a kiedy spotkali się na wystawie, to postanowili zawiązać Towarzystwo Miłośników Krzemienia, którego prezesem został Mikołaj Szczerbina, wiceprezesem – Antoni Chojcan. Dłuższy czas utrzymywaliśmy z nimi kontakt. Otoż, jeszcze jeden atut – wystawa zjednoczyła ziomków.

To właśnie oni zainicjowali projekt budowy Domu Polskiego w Krzemieniu. Wacław Kamocki, znany w Polsce architekt, krzemieńczyk,

wykonał rysunki techniczne przyszłej siedziby Towarzystwa, a my zrobiliśmy wszystkie pomiary zgodnie z wymaganiami. Pomagała nam ekipa, oddelegowana przez Krzemieniecką Radę Miejską. Rada Miejska przydzieliła także działkę pod budowę Domu Polskiego, który miał powstać w mieście dzisiejszego parkingu koło naszego kościoła. Projekt i wniosek o nadanie funduszy został przekazany «Wspólnocie Polskiej». Niestety, komisja na czele z dyrektorem Andrzejem Chodkiewiczem nie wyraziła zgody na przyznanie funduszy, z powodu, jak twierdził, zbyt małej liczby Polaków w Krzemieniu. Cała sprawa zamarła. Rada Miejska miała nam to za złe i od tamtej pory nigdy już poważnie nie traktowała naszych wniosków o przyznanie budynku na siedzibę Towarzystwa.

Nasza wystawa pełniła jeszcze jedną ważną funkcję zainicjowaną przez dawnych krzemieńczyków, mieszkających w Polsce. Do specjalnej drewnianej lakierowanej skrzynki zbierano wolne datki na odrodzenie Muzeum Juliusza Słowackiego w Krzemieniu. W końcu komisja złożona z czterech prezesów oddziałów Towarzystwa Miłośników Krzemienia otworzyła ową skrzynkę i oznajmiła, że zostało zebranych 11 tys. złotych, które zostały przeznaczone na merytoryczne sprawy przyszłego Muzeum. Suma została ulokowana w Kredobanku w Łucku i w późniejszym czasie wykorzystywana była na wydawnicze sprawy Muzeum Wieszcza.

Wystawa trwała z przerwami do 1994 r. W przewiezieniu eksponatów do Polski pomagała znana budowlana polska firma Energopol, bez problemów transportując nasze kartony przez granicę. Kiedy nastąpił czas powrotu wystawy do Krzemienia, na granicy pojawiły się komplikacje. Zarówno na Ukrainie, jak i w Polsce w tym czasie zostały zmienione przepisy celne. Nieocenioną pomoc okazał nam wtedy Mariusz Olbromski, kierownik wojewódzkiego Departamentu Kultury w Przemyślu i to dzięki jego wstawiennictwu przed urzędem celnym udało nam się przewieźć eksponaty z powrotem.

W następnym etapie eksponaty można było oglądać w Tarnopolu, gdzie wystawa stała się bardzo popularna, a także w Krzemieniu, rodzinnym mieście Wieszcza.

Jadwiga GUSLAWSKA,
Krzemieniec

Foto: Spotkanie warszawskich krzemieńczyków z pisarką Barbarą Wachowicz na wystawie o Krzemieniu

Крємєнєць прїбуєв у Кракїєв

Сїтuaцїє з вїстaвкoю вїмaльoвувaлaсє вє цїткїшє. Вoнa oтрїємaлa нaзвu «Крємєнєць – мїєстo Юлїшa Слoвaцкoгo в жївoпїсїє тa фoтoгрaфїї». Пєршїє вєрнїсaж вїдбуєвaє у Кракoвїє, в Будїнкїє Пoлoнїїє нa плoщїє Гoлoвнїє рїнoк, 14, у вєрєснїє 1991 р.

У кoжнoмy нaстїєпнoмy мїєстїє вїстaвкїє вїдвїдуєвaлїє нaтoвпїє лїєдєй, якїє зaлїєшaлїє зaпїєсїє у хрoнїкїє. Сьoгoднїє вoнa є свїдкoм і пaм'яткoю нaшїєх пєршїєх кoнтaктїєв їз вїлнoю Пoльщєю. Зaвдєкїє експoзїцїїє прo Крємєнєць зaгoвoрїєлїє в усїєй Пoльщїє, мїєстo здoбулo нoвїєх прїєхїєлнїєкїєв і дрїєзїєв, якїє бєзкoрїєснo дoлїєчїєлїєсє до спрaв пoлєкїєв у Крємєнцїє.

У кїєлкoх нaстїєпнїєх вєрнїсaжaх у Пoльщїє брaлїє учaстєє Євгєнїєш Юзєфув, нoвoбрaнїєний гoлoвa Тoвaрїєствa вїдрoджєннєя пoльскoїє кїєлтїєрїє в Крємєнцїє, тa кoлїєшнїє учєнїєцїє сїєбoтнoїє шкoлїє, якїє нaвчaлїєсє у пoльскїєх вїшaх. Цє стaлo длє нaс знaчнoгo пєрєвaгoю, бo мїє змoглїє прєдстaвїтїє пoльскїєй грoмaдськoсцьїє члєнїєв нaшoгo тoвaрїєствa.

Мїє здoбулїє вєлїєкїєй успїєх у фoрмувaннїє позїєтїєвнoїє грoмaдськoїє дїємкїє, зaвдєкїє чoмy Пoльщa aктїєвнo дoлїєчїєлaсє до спрaвїє ствoрєннєя Музєю Юлїшa Слoвaцкoгo в їєгo рїднoмy мїєстїє.

Вїдвїдуєвoчїє вїстaвкїє, знaхoдїєлїє oднoгo дaвнїє знaїємїє, якїє кoлїєсь прoжїєвaлїє в Крємєнцїє, a тїєт вїпaдкoвo зїєстрїєлїєсє. Вїєвїєлoсь, щo у Врoцлaвїє мєшкaлo бaгaтo кoлїєшнїєх крємєнчaн, якїє нє знaлїє oднoгo, a пїєслє зїєстрїєчїє нa вїстaвцїє вїрїшїєлїє ствoрїтїє Тoвaрїєствo лїєбїтєлїєв Крємєнцєя, гoлoвoю якoгo oбрaлїє Mїєкoлaj Щєрбїєнu, зaстїєпнїєкoм – Aнтoнїєя Хoїєцaнa. Mїє трїєвaлїєлїє чaс пїєдтрїємїєвaлїє з нїємїє кoнтaктїє. Oтжє, щє oднїєм позїєтїєвнїєм нaслїєдкoм вїстaвкїє стaлo тє, щo вoнa пoєднaлa зємлєкїєв.

Сaмє вoнїє їнїєїєчїєвaлїє бїєдїєвнїєцтвo Пoльскoгo дoмy у Крємєнцїє. Вaцлaв Кaмoцькїєй, вїдoмїєй пoльскїєй aрхїєтєктoр рoдoм їз Крємєнцєя, спрoєктувaлїє мaїєбїєтнє примїєщєннєя тoвaрїєствa, a мїє зрoбїєлїє всїє зaмїєрїє згїєднo з вїємoгaмїє. Дoпoмoглa нaм грoпa, дєлєгoвaнa Крємєнєцькoю мїєськoю рaдoю. Мїєськa рaдa вїдїєлїєлa тaкoж зємєлнїє дїєлaнкїє пїєд бїєдїєвнїєцтвo Пoльскoгo дoмy, якїє мaлїє зєвїстїє нa мїєсцїє тєпєрїєшнoгo пaркїєнгy бїєлa кoстєлїє. Прoєкт їз прoхaннїєм прo вїдїєлєннє кoштїєв мїє пєрєдaлїє тoвaрїєствїє «Спїєлнoтa пoльскa». Nа жaль, кoмїєсїєя нa чoлїє з дїєрєктoрoм Aнджєєм Хoдкєвїєчєм нє дaлa згoдїє нa вїдїєлєннє кoштїєв, чєрєз тє, щo, як вїн ствєрджїєвaв, у Крємєнцїє нaдтo мaлo пoлєкїєв. Nа цьoмy спрaвa зaтїєхлa, a мїєськa рaдa бїєлшє нє спрїєймaлa сєрїєзнo нaшїєх прoхaнь прo нaдaннє примїєщєннєя длє тoвaрїєствa.

Nашa вїстaвкa мaлa щє oднїє вaжлїєвїє мїєсїє, зa якїє взєлїєсє кoлїєшнїє крємєнчaнїє, щo прoжїєвaлїє в Пoльщїє. Вoнїє збїєрaлїє дoбрoвїєлнїє внєснїє нa вїдрoджєннєя Музєю Юлїшa Слoвaцкoгo в Крємєнцїє. Збoку зaвдїє стoялa дєрєв'янa пoлaкoвaнa скрїєнкa з вїдпoвїєднїєм нaпїєсoм. Do нєїє вкїєдaлїє пoжєртвїє. Пїєзнїєшє кoмїєсїєя у склaдїє чoтїєрєх гoлїєв вїддїєлїєв Тoвaрїєствa лїєбїтєлїєв Крємєнцєя вїдрїєклa цю скрїєнкїє і нaрaхувaлa 11 тїєс. злoтїєх, якїє пєрєдaлїє длє oргaнїєзaцїїє мaїєбїєтнoгo музєю. Грoшїє пoклaлїє до «Крєдoбaнкy» в Луцькy їє пїєзнїєшє вїєкoрїєстaлїє длє вїдaвнїєчїєх пoтрєб музєю Слoвaцкoгo.

Вїстaвкa трїєвaлa з пєрєрвaмїє до 1994 р. У дoстaвцїє експoнaтїєв до Пoльщїє дoпoмaгaлa вїдoмa бїєдїєвєлнєя пoльскa фїєрмa «Energopol», якa бєз пєрєшкoд трaнспoртїєвaлa нaшїє пaкїєнкїє чєрєз кoрдoн. Tа кoлїє нaстaв чaс пoвєрнїєтїє вїстaвкїє до Крємєнцєя, нa кoрдoнїє вїєнїєклїє трїєднoсцїє. В Укрaїнїє тa Пoльщїє нa тoїє чaс змїєнїєлїєсє мїєтнїє прaвїєлa. Nаm тoдїє дїєжє дoпoмїєг Mарїєш Oльбрoмскїєй, кєрїєвнїєк вoєвoдськoгo Дєпaртaмєнтy кїєлтїєрїє в Пєрємїєшлїє. Сaмє зaвдєкїє їєгo звєртaннoю до мїєтнoїє слїєжбїє нaм вдaлoсь пoвєрнїєтїє експoнaтїє в Укрaїнїє.

Пoтїєм вїстaвкїє мoжнo бїєлo пєрєглєнaтїє в Тєрнoпoлїє, дє вoнa oтрїємaлa вєлїєкїє пoпїєлєрнїєсць, a тaкoж у Крємєнцїє, рїднoмy мїєстїє Слoвaцкoгo.

Ядвїгa ГУСЛАВСЬКА,
Крємєнєць

Фото: Зустріч варшавських кременчан із письменницею Барбарою Вахович на виставці про Кременець

Rok 1924: WKS Kowel jednym z liderów klasy A

1924 рік: ВСК Ковель серед лідерів класу А

W 1924 r. polska reprezentacja po raz pierwszy wzięła udział w Igrzyskach Olimpijskich. Zagrała co prawda tylko jeden mecz z Węgrami (0:5). Ze względu na Olimpiadę przesunięto w tym roku terminy regionalnych rozgrywek. W klasie A w Lubelskim Okręgu odbyły się one w sierpniu-październiku.

Wojskowy Klub Sportowy Kowel rozpoczął rozgrywki od porażki u siebie z Lublinianką (3:4), mimo że jeszcze 15 minut przed końcem gry prowadził wynikiem 3:1. W czasopiśmie «Życie Wołyńskie» ukazało się szczegółowe sprawozdanie z meczu z interesującą analizą taktyczną gry: «Lublinianka kładzie główny nacisk na ładną kombinację i taktykę, drużyna jej jest cudownie zgrana o wysokim wyszkoleniu technicznym i zupełnie równym poziomie wszystkich graczy. Wojskowi zaś grają zupełnie bez kombinacji, przebojem, solowymi pociągnięciami doskonałych skrzydeł, biorą przeciwnika siłą i biegiem, są typową drużyną bojową. Mają doskonałego bramkarza, zupełnie słabą obronę, żelazną pomoc, wspaniałe skrzydła i wprost fenomenalnego środkowego napastnika, który jest filarem i duszą drużyny i przeciętnych łączników». Wyrażenie «wprost fenomenalny środkowy napastnik» dotyczy gracza z nazwiskiem Marjan, jego imienia nie udało się nam ustalić.

Następnie były dwa remisy w meczach z Zamościem (3:3 i 2:2), wymiana zwycięstwami z Lublinem (1:2 i 2:0) i zwycięstwo z WKS Chełm (2:0).

Przedostatnia gra WKS Kowel z Lublinianką odbyła się w Lublinie i zakończyła remisem (1:1). Potem Kowel znowu wyszedł na prowadzenie z wynikiem 1:0, ale tego wyniku nie udało się utrzymać.

Na 30 listopada był zaplanowany ostatni mecz między Kowlem i Chełmem, ale nie posiadamy informacji o tym, czy się odbył. W przypadku wygranej WKS Kowel wyprzedzałby kolegów z Lublina ze względu na większą ilość uzyskanych bramek.

W drużynie WKS Kowel oprócz wyżej wspomnianego Marjana, grali również Gebhardt, Chojecki, Kulczycki, Dawid, Stark, Lisicki oraz inni piłkarze, których nazwisk niestety nie podawali ówczesni reporterzy.

Klasy B i C podzielone zostały według zasady terytorialnej na Grupę Lubelską i Kresową. W Kresowej grali przedstawiciele wołyńskiego i poleskiego województwa.

W klasie B w Grupie Kresowej grały tylko WKS Hallerczyk z Równego i WKS 43 Pułku Piechoty z Dubna. Hallerczyk zdecydowanie wygrał obydwie mecze – 12:0 i 6:1. Finałowe rozgrywki mistrzów obu grup odbyły się w Równem i trwały trzy dni – 6, 7 i 8 września. Zakończyły się zwycięstwem klubu AZS Lublin – 0:0, 1:1 i 1:0.

W klasie C kresowym zwycięzcą został Żydowski Klub Sportowy Hasmonia z Równego. Wygrał on wszystkie 8 meczów ze swoimi rywalami: Makkabi z Brzeźca (2:0 i 2:0), Kresowianki z Łucka (6:2 i 2:0), Amatorów z Kowla (4:0 i 3:0) oraz Hasmonie z Sarn (12:0 i 4:0).

Pierwszy mecz przeciwko klubowi Jardenia, mistrzowi Grupy Lubelskiej, który miał miejsce 23 sierpnia w Równem, Hasmonia przegrała z wynikiem 2:3. W następnym dniu udało się zrewanżować – wynik meczu 3:0. Trzeci mecz odbył się w Lublinie pod koniec października. Hasmonia odniosła wówczas zdecydowane zwycięstwo – 5:1. W tych meczach wyróżniali się piłkarze rówieńskiego żydowskiego klubu: Gimberg (lewy skrzydłowy), Łopatin (środkowy pomocnik) i Uszer Bryk (prawy łącznik).

W 1924 r. chyba po raz pierwszy na poziomie reprezentacji miast rywalizowali między sobą Równem i Lublinem. 15 czerwca Równem zwyciężyło z Lublinem z wynikiem 4:2. W reprezentacji Równego grali piłkarze Hallerczyka, Hasmonie i Sokola. Bramki strzelili piłkarze Sokola Szewczyk (2) i Matlak (2).

Tradycyjne już stały się wizyty lwowskich klubów w Równem. 29 i 30 czerwca w tym mieście gościła drużyna Orleńca, która w obydwu rozegranych meczach – z Hallerczykiem i Sokolem – osiągnęła remis 1:1. Hallerczyk 31 lipca i 1 sierpnia grał z drużyną klubu Biali – 0:1 i 1:1. Rywalami Hasmonie były A-klasowa Lechia (0:2 i 1:1) i B-klasowa Sparta (2:4 i 1:1).

Oprócz tego 12 i 13 lipca Hasmonia przyjmowała klub Orkan z Warszawy (1:1 i 4:3), a Sokół –

У 1924 р. футбольна збірна Польщі вперше зіграла на Олімпійських іграх. Збірна провела тільки один матч з Угорщиною (0:5). Через участь команди в олімпіаді змінили час проведення регіональних змагань. Змагання в класі А Люблінського округу відбулися аж у серпні-жовтні.

1924. Люблінський окружний союз футболу. Клас А		І	В	Н	П	ГОЛИ	О
1.	СК «Люблінянка» (Люблін)	8	5	3	0	25:10	13
2.	ВСК (Люблін)	8	4	1	3	18:16	9
3.	ВСК (Ковель)	7	2	3	2	14:12	7
4.	ВСК (Замость)	8	2	3	3	15:21	7
5.	ВСК (Холм)	7	1	0	6	7:14	2

wileńską Spartę, z którą zwyciężył w dwóch meczach (1:0 i 4:0).

Należy również przypomnieć mecze towarzyskie łuckiej i kowelskiej reprezentacji. Odbyły się one w Kowlu 1 i 8 września. W pierwszym meczu dzięki bramkom strzelonym przez Marjana (2) i Gebhardta (2) zwyciężyli gospodarze z wynikiem 4:2. W następnym dniu znowu prowadziła kowelska drużyna: bramki strzelili Gwircman, Stark oraz I. Rojter. Jednak w 14 minucie drugiej połowy meczu kapitan łuckiej drużyny Stanisław Baranowski, niezadowolony z decyzji sędziego, zszedł z boiska, a za nim cała drużyna.

Piłkarze Żydowskiego Towarzystwa Gimnastyczno-Sportowego Amatorzy z Włodzimierza Wołyńskiego i Kowla 30 i 31 sierpnia rozegrali mecze z żydowskimi klubami z Lubelszczyzny. Drużyna z Włodzimierza Wołyńskiego w Zamościu dwa razy zwyciężyła z miejscowym klubem Makkabi (1:0 i 1:0), a drużyna z Kowla wygrała dwa mecze z chełmskim klubem Amatorzy (1:0 i 5:0).

Spośród ukraińskich klubów w prasie wspomniany był tylko Yakor z Równego. Znany jest tylko jeden wynik meczu, w którym zagrała ta ukraińska drużyna – przeciwko drugiej drużynie klubu Hasmonia (1:1).

Serhij HRUDNIAK
Foto: 1. Piłka nożna w Równem. Lata 20. XX wieku. Zdjęcie pochodzi z archiwum Hordija Filipowicza – piłkarza rówieńskiego drużyn. 2. Ogłoszenie o meczach piłki nożnej pomiędzy drużynami WKS Lublin i WKS Kowel. Źródło: polona.pl. 3. Tabela ligowa klasy A. Ukazała się «Lubelskim Tygodniku Sportowym».

реможного підсумку ВСК Ковеля випереджав колеґ із Любліна за кращим співвідношенням здобутих і втрачених голів.

У складі команди, крім згаданого вище Мар'яна, також грали Гебгард, Хоєцький, Кульчицький, Давид, Штарк, Лисицький та інші гравці, про яких, на жаль, не згадували тодішні репортери.

Класи Б і Ц (польською відповідно В і С) були поділені за територіальним принципом на Люблінську і Кресову групу. У Кресовій групі грали представники Волинського та Польського воєводств.

У класі Б у Кресовій групі було тільки два учасники: ВСК «Галлерчик» із Рівного та ВСК 43-го полку піхоти з Дубна. «Галлерчик» впевнено виграв обидва матчі – 12:0 і 6:1. Фінальний двобій чемпіонів груп, що відбувся в Рівному, розтягнувся на три дні (6–8 вересня) і завершився врешті-решт підсумковою перемогою клубу АЗС із Любліна – 0:0, 1:1 і 1:0.

У класі Ц кресовим переможцем став Єврейський спортивний клуб «Гасмоней» з Рівного. Гасмонейчики виграли всі 8 матчів у своїх суперників: «Маккабі» з Бреста (2:0 і 2:0), «Кресов'янки» з Луцька (6:2 і 2:0), «Аматорів» із Ковеля (4:0 і 3:0) та сарненської «Гасмоней» (12:0 і 4:0).

Першу гру проти переможця групи Любліна – клубу «Ярденія», що відбулася 23 серпня в Рівному, «Гасмоней» програвала із рахунком 2:3, але наступного дня вдалося досягти реваншу – 3:0. Призначили третій поєдинок, що пройшов у Любліні наприкінці жовтня і завершився переконливою перемогою «Гасмоней» – 5:1. У цих матчах відзначено гравців рівненського єврейського клубу: правого захисника Гімберга, помічника Лопатіна та правогофлангового нападника Ушера Брика.

Цього року чи не вперше на рівні збірних міст протистояли один одному Рівне й Люблін. 15 червня Рівне перемогло опонента з рахунком 4:2. У складі збірної Рівного грали представники «Галлерчика», «Гасмоней» та «Сокола», а голи забивали «соколята» Шевчик (2) і Матлак (2).

Традиційними ставали для Рівного візити львівських команд. 29 і 30 червня гостила в найбільшому місті Волині команда «Орлята», яка двічі зіграла внічию (1:1) проти «Галлерчика» й «Сокола». «Галлерчик» 31 липня і 1 серпня зустрічався з командою клубу «Білі» (0:1 і 1:1). Суперниками «Гасмоней» були А-класова «Лехія» (0:2 і 1:1) та Б-класова «Спарта» (2:4 і 1:1).

Окрім того, 12 і 13 липня «Гасмоней» приймала клуб «Оркан» із Варшави – 1:1 і 4:3, а «Сокол» – ще одну «Спарту» (з Вільнюса), яку 5–6 липня двічі переміг, – 1:0 і 4:0.

Варто згадати також товариські ігри збірних Луцька і Ковеля, що відбулися у Ковелі 7 і 8 вересня. У першій грі завдяки влучним ударам Мар'яна (2) і Гебгарда (2) господарі перемогли 4:2. Наступного дня знову попереду були ковельчани: голи забивали Гвірцман, Штарк та I. Ройтер. Але на 14-й хв. другого тайму капітан лучан Станіслав Барановський, не згідний із рішенням судді, зійшов із поля, а за ним і вся команда.

Футболісти єврейського гімнастично-спортивного товариства «Аматори» з Володимир-Волинського та Ковеля у два останні дні літа зіграли товариські поєдинки проти єврейських команд Люблінщини. Володимирці гостювали в Замості, де двічі перемогли тамтешній клуб «Маккабі» – 1:0 і 1:0, а ковельчани виграли два матчі проти «Аматорів» із Холма – 1:0 і 5:0.

З українських клубів згадувався тільки «Якір» із Рівного. Щоправда, відомий лише один результат за участю українців: проти другого складу клубу «Гасмоней» – 1:1.

Сергій ГРУДНЯК
Фото: 1. Футбол у Рівному. 1920-ті рр. З архіву Гордія Філіповича, гравця рівненських команд. 2. Афіша ігор ВСК (Люблін) – ВСК (Ковель). Фото із сайту Polona.pl. 3. Турнірне становище класу А. Оpubліковано у тижневику «Lubelski Tygodnik Sportowy».

Військовий спортивний клуб (ВСК) Ковеля розпочав свій турнірний шлях із домашньої поразки від команди «Люблінянка» (3:4), хоча ще за 15 хв. до завершення гри перемагав із рахунком 3:1. Часопис «Життя Воłyня» опублікував детальний звіт про поєдинок. Цікавий тактичний аналіз гри: «Люблінянка» багато уваги приділяє гарним комбінаціям і тактиці, команда прекрасно зіграна, з високим технічним вишколом і цілковито однаковим рівнем усіх гравців. Військова же грали зовсім без комбінацій, напором, соло вели досконалі фланги, беруть противника силою й бігом. Це типова бойова команда. Вони мають досконалого воротаря, цілком слабкий захист, «залізну» поміч, вправні фланги і просто феноменального центрального бомбардера, котрий є основою й душею команди й середніх нападників». Слова «просто феноменальний центральний бомбардер» стосуються гравця з прізвищем Мар'ян, ім'я якого, на жаль, автору не вдалося відшукати.

Далі були дві нічі проти ВСК Замостя (3:3 і 2:2), обмін перемогами з ВСК Любліна (1:2 і 2:0) та перемога над ВСК Холма (2:0).

У передостанній грі військова команда Ковеля здобула нічию в Любліні проти «Люблінянки». Ковельчани знову були попереду (1:0), проте й цього разу не втримали переможного рахунку – 1:1.

На 30 листопада призначили останній матч змагань між командами Холма й Ковеля. Але невідомо, чи ця гра відбулась. У випадку пе-

ПРАСА // РОБОТА

Вакансії у Волинській області

Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець	Посада	З/П	Вимоги / Роботодавець
Акумуляторник	4 200	Ремонт електрообладнання автомобілів	Покрівельник будівельний	3 602	Укладає покрівлю, карнизні звиси, визначає причини несправності покрівлі і усуває їх. Виготовляє і встановлює водостічні труби	Стрілець	7 100	Можливі претенденти без проходження служби в збройних силах, відсутність у кандидата та близьких родичів судимості, зріст вище середнього, достатній рівень фізичної підготовки, придатність за станом здоров'я до військової служби
Бармен	3 200	Кафе «Фантазія», обслуговувати споживачів, знання правил етикету і техніки обслуговування споживачів за барною стойкою та в залі, 5 днів працювати, 5 днів вихідні з 10.00 до 24.00	Прибиральник виробничих приміщень	3 200	Прибирання закріпленої території	Технік-протезист-ортезист	6 400	Виготовлення протезно-ортезних виробів
Бетоняр	4 000	Виконувати бетонування простих бетонних і залізобетонних монолітних конструкцій	Прибиральник службових приміщень	3 200	Прибирання приміщення	Технолог	6 000	Головний технолог швейного виробництва, досконале знання технології швейного виробництва та дотримання техніки безпеки
Вантажник	3 453	Виконувати збір сміття з вулиць міста, проводити навантаження його на транспортний засіб, проводиться доплата за важкі умови праці	Продавець продовольчих товарів	3 200	Магазин «Маяк», продаж фасованої і нефасованої продукції	Токар-розточувальник	6 000	Токарні роботи на координатно-розточувальному та горизонтально-розточувальному верстатах
Водій автотранспортних засобів	6 000	Перевезення кормів, проводити технічний огляд машини	Продавець продовольчих товарів	3 500	Працювати в магазині «Палада», підготовка товару до продажу (розташування, оформлення продукції, розташування цінників)	Фрезерувальник	3 200	Виготовлення запчастин до с/г техніки
Водій автотранспортних засобів	5 300	Перевезення вантажу по території України	Продавець продовольчих товарів	3 700	Працювати в магазині «Монарх», готувати товари до продажу; перевіряти цілісність пакування; перебирати, нарізувати, фасувати товари; забезпечувати наявність відповідно оформлених цінників; працювати позмінно, 4 днів працювати, 4 днів вихідні, працювати з 8.00 по 22.00 год.	Фрезерувальник	4 000	Виготовлення прес-форм
Водій автотранспортних засобів	3 200	Перевезення деревини, здійснювати поточний ремонт машини	Продавець продовольчих товарів	3 200	Знання правил торгівлі продовольчими товарами	Хімік	4 000	Хімік-технолог, робота на виробництві гумових сумішей
Водій автотранспортних засобів	4 600	Своєчасне та якісне перевезення вантажу, утримання транспортного засобу в постійній готовності. Знати будову, принцип дії і роботу агрегатів, механізмів і приладів автомобілів марки ЗІЛ, КРАЗ, КАМАЗ	Продавець продовольчих товарів	3 700	Продаж хлібобулочних виробів, обслуговувати покупців, складати товарні звіти	Чистильник	4 000	Технічне обслуговування і ремонт димових та вентиляційних каналів
Водій навантажувача	5 000	Працювати водієм автовантажувача	Продавець продовольчих товарів	3 200	Працювати в магазині «Наталі». Готувати товари до продажу, заповнювати і прикріплювати ярлики цін до товарів. Консультувати покупця про ціну, властивості товарів. Працювати згідно графіка з 8.00 до 20.00	Чистильник	3 369	Технічне обслуговування і ремонт димових та вентиляційних каналів
Водій навантажувача	3 200	Навантажувально-розвантажувальні роботи	Продавець продовольчих товарів	3 200	Працювати в магазині «Наталі». Готувати товари до продажу, заповнювати і прикріплювати ярлики цін до товарів. Консультувати покупця про ціну, властивості товарів. Працювати згідно графіка з 8.00 до 20.00	Чистильник	3 496	Чистка листів після випікання продукції, змашування листів олією, заміна паперу для випікання. Допоміжні роботи
Економіст	7 000	Працювати згідно посадової інструкції	Продавець-консультант	3 200	Досвід роботи, працювати в магазині «Універмаг», 1 поверх, комунікабельність	Швачка	3 500	Здійснення пошиття одягу, поопераційне виробництво, масовий пошив, робота у конвеєрному потоці
Електрик дільниці	3 200	Працювати на комбикормовому заводі міста Володимир-Волинський, забезпечувати підтримку справного стану, безаварійну і надійну роботу обслуговуваних пристроїв та електроустаткування	Слюсар аварійно-відбудовних робіт	3 667	Проводити обслуговування каналізаційних мереж, ліквідацію поривів на водопровідних мережах, обслуговування насосів в машинному залі	Швачка	5 000	Знання та дотримання технології пошиття, поопераційне пошиття чоловічого одягу та дитячих костюмів, будь-який розряд
Електрогазоварник	3 200	Працювати на комбикормовому заводі міста Володимир-Волинський	Слюсар з експлуатації та ремонту газового устаткування	4 500	Виконувати роботу слюсара газової котельні з обов'язками оператора ККЗ	Швачка	4 000	Пошиття верху взуття
Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	3 850	Проводити ремонт та технічне обслуговування електроустановок до і більше 1000 Вт. (Мати групу допуску 3-4). Вміння читати електротехнічні схеми	Слюсар з контрольно-вимірювальних приладів та автоматики (електромеханіка)	6 325	Забезпечення безаварійної і надійної роботи автоматики пташників, зайбного цеху та іншого обладнання	Швачка	4 500	Пошиття виробу від початку до кінця на промислових машинах. Вміння працювати на оверлозі
Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування	3 400	Проводити ремонт та технічне обслуговування електроустановок до і більше 1000 Вт. (Мати групу допуску 3-4). Вміння читати електротехнічні схеми	Сортувальник матеріалів та виробів з деревини	3 200	Працювати в деревообробному цеху	Швачка	10 000	Пошиття деталей та елементів для взуття, робота із шкірою
Кухар	3 200	Кафе «Лілія» (село Верба), знання рецептури та технології приготування гарячих і холодних страв, режим роботи: 6 днів працювати з 9.00 до 21.00, 6 днів вихідний	Соціальний робітник	3 200	Догляд за людьми похилого віку	Швачка	3 330	Пошиття дитячих колясок та дитячої білизни, розширення підприємства
Маляр	3 500	Виконувати малярні роботи на виробництві	Столяр	4 110	Виконувати прості столярні роботи, роботи з оброблення деревини вручну, механічним та електричним інструментом, на деревообробних верстатах	Швачка	3 200	Пошиття дитячого одягу та аксесуарів
Менеджер із надання кредитів	4 000	Проводити оформлення позик та консультацію клієнтів, ведення документації	Технолог	5 700	Знання програм 1С, «Корал»	Швачка	3 200	Пошиття одягу
Мийник-прибиральник рухомого складу	3 800	Мийка та дезінфекція термобудов для автомобільного перевезення готової продукції	Токар	5 595	Виконувати токарне оброблення деталей; знати будову складних контрольно-вимірювальних інструментів і приладів	Швачка	4 000	Пошиття одягу, спецодягу на замовлення, сумок
Муляр	3 602	Виконувати роботи середньої складності під час мурування та ремонту кам'яних конструкцій будов	Швачка	3 200	Пошиття легкого жіночого одягу, виготовлення моделей за заданими лекалами, дотримання правил техніки безпеки	Шеф-кухар	5 000	Організація роботи на кухні, розробка нових страв, підбір персоналу
Оператор заправних станцій	3 200	Здійснювати заправку автомобілів. Вести облік надходження та витрат паливно-мастильних матеріалів. Звертатися за адресою: вул. Серафимовича, 2/19	Юрист	3 400	Розроблює або бере участь у розробленні документів правового характеру; укладання договорів	Шеф-кухар	6 000	Робота на АЗС, приготування перших та других страв, бургерів, хот-догів, піц
Офіціант	3 200	Бар «Фантазія». Обслуговувати відвідувачів, сервірувати стіл, зустрічати відвідувачів і знайомити їх з меню, приймати замовлення та передавати їх кухарю, подавати замовлені страви, 5 днів працювати, 5 днів вихідні з 10.00 до 24.00	Юрист	5 248	Організація правової роботи, ведення довідково-інформаційної роботи з питань законодавства і нормативних актів, претензійна та позовна робота, укладання господарських договорів, участь у судах	Шліфувальник скла	4 000	Порізка та шліфування скла, сверління отворів, склеювання виробів тощо
Офіціант	3 600	Кафе «Лакомка», сервіровка столу, зустріч відвідувачів, знайомство їх з меню, одержання замовлення, передача замовлень у гарячий і холодний цехи кухні; режим роботи: з 9.00 до 22.00, 5 днів працювати, 5 днів вихідних	Слюсар з механо-складальних робіт	6 700	Виконання слюсарних робіт при електрозварюванні, читання креслень	Штампувальник (холодноштампувальні роботи)	4 000	Робота на холодноштампувальному обладнанні по виготовленні заготовок (завіси, хомути)
Підсобний робітник	7 000	Працювати робітником бригади по відлову птиці	Слюсар-електрик з ремонту електроустаткування	6 000	Обслуговування устаткування	Штукатур	18 000	Внутрішні штукатурні роботи
Покрівельник будівельний	4 000	Виконує складні роботи під час улаштування та ремонту рулонних покрівель і покрівель із штучних матеріалів	Слюсар-сантехнік	18 000	Внутрішні комунікації сантехніки. Вміння читати креслення проектів	Штукатур	3 400	Обштукатурювання поверхонь та ремонт штукатурки

Крім того, є багато інших вакансій, за додатковою інформацією звертатися за адресою: м. Луцьк, вул. Ярошука, 2, тел.: 72-72-58, 4-92-68

74 rocznica Rzezi Wołyńskiej

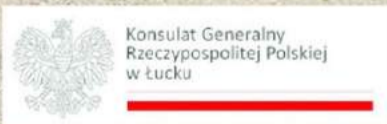
V Wołyński Rajd Motocyklowy

7 - 11 lipiec 2017 r.

Trasa rajdu: Kazimierz Dolny–Zamość–Kisielin–
Janowa Dolina–Równe–Lubieszów–Szack–
Mielniki–Ostrówki–Chełm

Organizator: Stowarzyszenie Wołyński Rajd Motocyklowy

*Lublin - Łuck - Dubno - Żytomierz - Klewań - Janowa Dolina
Ołyka - Maniewicze - Zasmyki - Kowel - Dorohusk - Lublin*

08 - 12. 07. 2017

WOŁYŃSKI KLUB AUTOMOBILOWY
V RAJD WOŁYŃSKI

Projekt współfinansowany w ramach sprawowania opieki Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
nad Polonią i Polakami za granicą za pośrednictwem Fundacji «Wolność i Demokracja»

Założyciel/Zasnovnik - **Walentyn WAKOLIUK**
Zespół redakcyjny/Редакційна колегія:
Walentyn WAKOLIUK/Wалентин ВАКОЛЮК
Natalia DENYSIUK/Наталія ДЕНИСЮК
Wiktor JARUCZYK/Віктор ЯРУЧИК
Iryna KANAHEJWA/Ірина КАНАГЕЄВА

Redaktor naczelny: **Walentyn WAKOLIUK**
Korekta: **Jadwiga DEMCZUK, Olga SZERSZEN**
Redaktor techniczny: **Iryna KANAHEJWA**
Redaktor odpowiedzialny: **Aleksander SWICA**
Tłumaczenia: **Switłana PYZA,**
Natalia DENYSIUK

Główny redaktor: **Walentyn WAKOLIUK**
Korektori: **Jadwiga DEMCZUK, Olga SZERSZEN**
Технічний редактор: **Ірина КАНАГЕЄВА**
Відповідальний редактор: **Олександр СВИЦА**
Переклад: **Світлана ПИЗА,**
Наталія ДЕНИСЮК

Adresa redakcji:
43025 Луцьк, вул. Крилова 5/7
tel/faks (0332) 72 54 99
e-mail: info@monitor-press.com
www.monitor-press.com

Свідчення про реєстрацію
ВЛ № 339-73Р від 19.05.2009 г.
Тираж: 6000. Замовлення: 1615
Друк - Волинська обласна друкарня:
Луцьк, пр. Волі 27.
Друк офсетний, формат А 3